

INVENTOINTIRAPORTTI

Sodankylä Unari
Rantaosayleiskaava-alueen arkeologinen inventointi
4.-8.9.2017

Arkeologiset kenttäpalvelut

Vesa Laulumaa

Tiivistelmä

Tutkija Vesa Laulumaa Museoviraston Arkeologisista kenttäpalveluista teki arkeologisen inventoinnin Unarin rantaosayleiskaava-alueella Sodankylässä 4.-8.9.2017. Inventoidun alueen laajuus oli noin 2000 hehtaaria, mukana olivat myös Unarin saaret.

Inventointialueelta tunnettiin ennestään 18 muinaisjäännöskohdetta, jotka Lapin Maakuntamuseon intendentti Hannu Kotivuori oli inventoinut vuosina 2007–2009. Kotivuoren inventoimista kohteista vuosilta 2007–2009 tarkastettiin paikkatiedot, laajuus ja säilyneisyys sekä kohteisiin lisättiin aluerajaus. Tarkastetuista kohteista 7 oli pyyntikuoppakohteita, 5 asuinpaikkaa, 2 rajamerkkiä, 1 muinaisjäännösryhmä (pyyntikuoppia ja asuinpaikka), 1 tulisija, 1 hautapaikka ja 1 irtolöytöpaikka.

Vuoden 2017 inventoinnissa löytyi 7 kpl uusia kohteita, joista esihistoriallisia asuinpaikkoja on 5 kpl, niiden lisäksi löytyi rajakivi ja tervahauta. Suurin osa Unarin arkeologisista kohteista sijaitsee järven itä- kaakkoisosassa, jossa on hyviä hiekkakankaita kuoppapyyntiä ajatellen. Järven rannoilta löytyy myös merkkejä esihistoriallisista asuinpaikoista, joita ei tähän mennessä ole tarkemmin tutkittu. Unariin liittyy myös Lapin ja Lannan raja, joka on kulkenut Unarin Porosaaren kautta. Porosaaresta tunnetaan rajamerkkejä, mutta on epäselvää mihin rajaan ne liittyvät.

.

Sisällys

Johdanto	1
Inventointialue ja sen tutkimushistoria	2
Inventoinnin kulku ja tulokset	5
Yhteenveto	8
Kuvaluettelo	10
Lähteet	12

Liite Kohdekuvaukset

Kannen kuvat: Aamu-usvainen Unari. Kuvauskopterin kuva kaakosta. (AKDG5351:6)

Lapin ja Lannan rajakyltti Meltauksentien varressa (AKDG5351:5.)

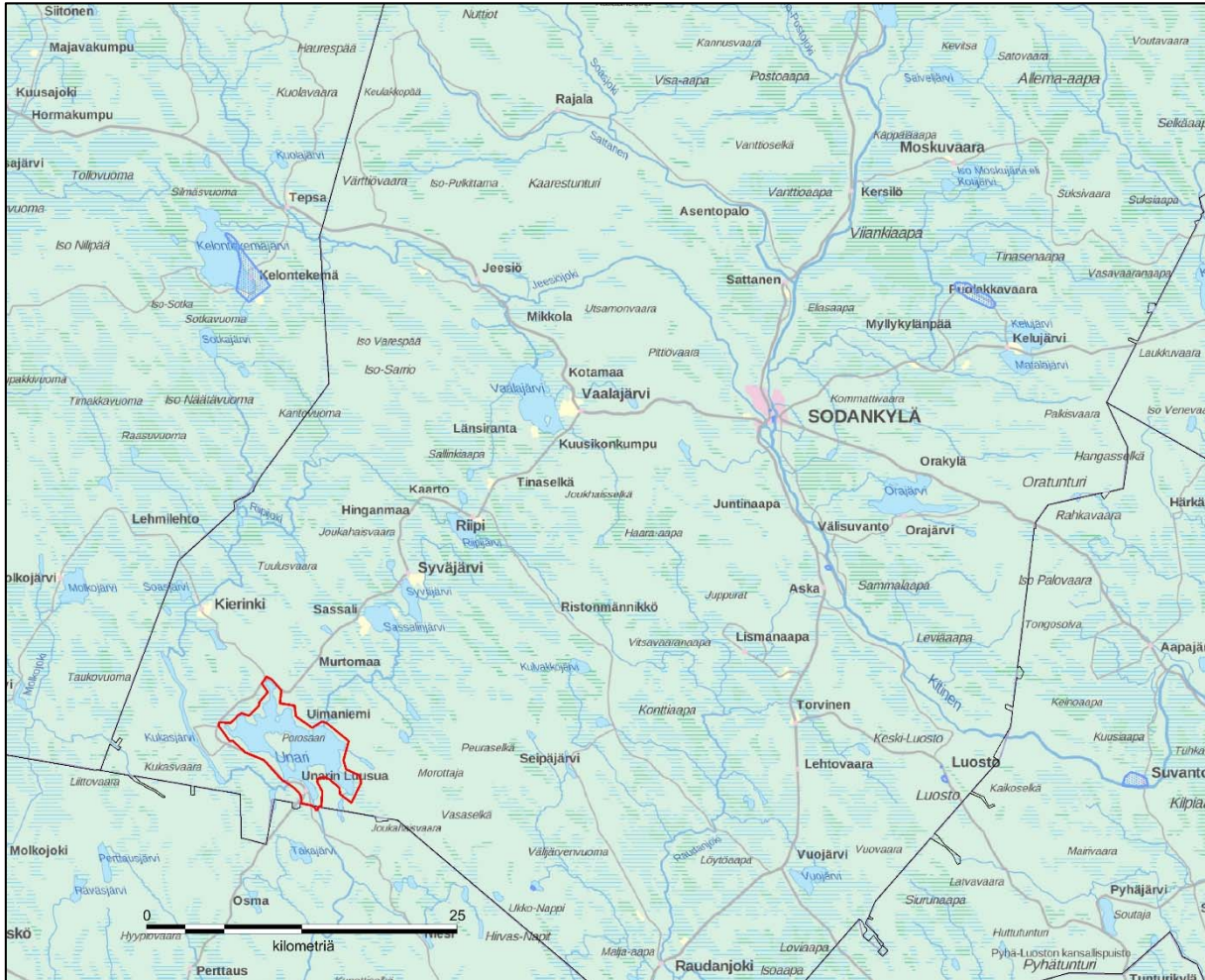
Arkistotiedot

Tutkimus:	Sodankylä Unari. Rantaosayleiskaava-alueen arkeologinen inventointi
Tutkimuksen suorittajat:	Tutkija Vesa Laulumaa
Tutkimuslaitos:	Museovirasto, Arkeologiset kenttäpalvelut
Tutkimuksen tilaaja:	FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy / FCG Arkkitehdit Osmontie 34, PL 950 00601 Helsinki
Tutkimusalueen laajuus:	noin 2000 hehtaaria
Kenttätyöaika:	4.-8.9.2017
Löydöt:	KM 41406–41411
Valokuvat:	AKDG5330-5352

Alkuperäinen tutkimusraportti on Museoviraston arkistossa, Sturenkatu 2a, 00100 Helsinki. Kopio on toimitettu työn tilaajalle.

1. Johdanto

Sodankylän kunta on laatimassa Unarin rantaosayleiskaavaa. Kaavasuunnittelun pääkonsultiksi valittiin FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy / FCG Arkkitehdit, joka tilasi kaava-alueen selvityksiin liittyvän muinaisjään-
nösinventoinnin Museoviraston Arkeologisilta kenttäpalveluilta. Tutkija Vesa Laulumaa Museoviraston in-
ventoi kaava-alueen 4.-8.9.2017. Rantaosayleiskaava-alueen koko on noin 5500 hehtaaria, josta maa-aluetta
on noin 2000 hehtaaria.

Kartta 1. Inventointialue sijaitsee noin 45 km Sodankylästä lounaaseen.

Helsingissä 10.1.2017

Vesa Laulumaa

2. Inventointialue ja sen tutkimushistoria

Unari sijaitsee noin 45 km Sodankylän lounaispuolella. Järven pinta-ala on noin 29 km². Se on noin 11 km pitkä ja levein kohta on noin 5,5 km. Järveen laskevat Moulusjoki ja Ulingasjoki ja poisvirtaus tapahtuu järven kaakkoiskulmasta lähtevän Meltausjoen kautta, joka yhtyy alempana Ounasjokeen. Järvessä on parikymmentä saarta tai luotoa. Isoimmat saaret ovat Porosaari ja Kemiläissaari. Järven rannalla sijaitsee kaksi kylää, Uimaniemi ja Unarin Luusua. Inventointialueen, toisin sanoen kaava-alueen, raja kiertää koko järven. Väliillä raja kulkee aivan rannan tuntumassa, mutta yleensä noin 300–400 metrin etäisyydellä rannasta.

Maaperä järven rannoilla vaihtelee jonkin verran. Hiekkaisimmat alueet löytyvät järven itäpäästä ja Luusuasta. Yleisin maalaji on kuitenkin moreeni. Rannat ja rantojen rinteet ovat usein kivikkoisia ja kivikkoa voi olla laajaltikin, kuten esim. Kemiläissaaren ja Porosaaren pohjoisosissa. Mikäli rantatörmät eivät nouse heti rannasta hieman korkeammalle, ovat alavat rannat soistuneet. Tällaisia rantakosteikkoja on joka puolella järven rantoja, mutta erityisesti pohjoisosassa.

Heti jääkauden jälkeen Ancylusjärvi, muinaisen Itämeren vaihe, ulottui Sodankylään saakka noin 10500 vuotta sitten. Unarin kohdalla järvi lainehti lähes 15 metriä ylempänä kuin nykyisin ja nykyiset saaret olivat vielä kaikki veden alla. Sen sijaan saarina pilkistivät mm. Uimavaara ja Akanvaara, jotka ovat inventointialueen korkeimmat alueet. Maan kohosi nopeasti jääkauden jälkeen ja Ancylusjärvi vetäytyi muutaman sadan kuluessa ja Unari kuroutui omaksi järvaltaakseen ja noin 10000 vuotta sitten.

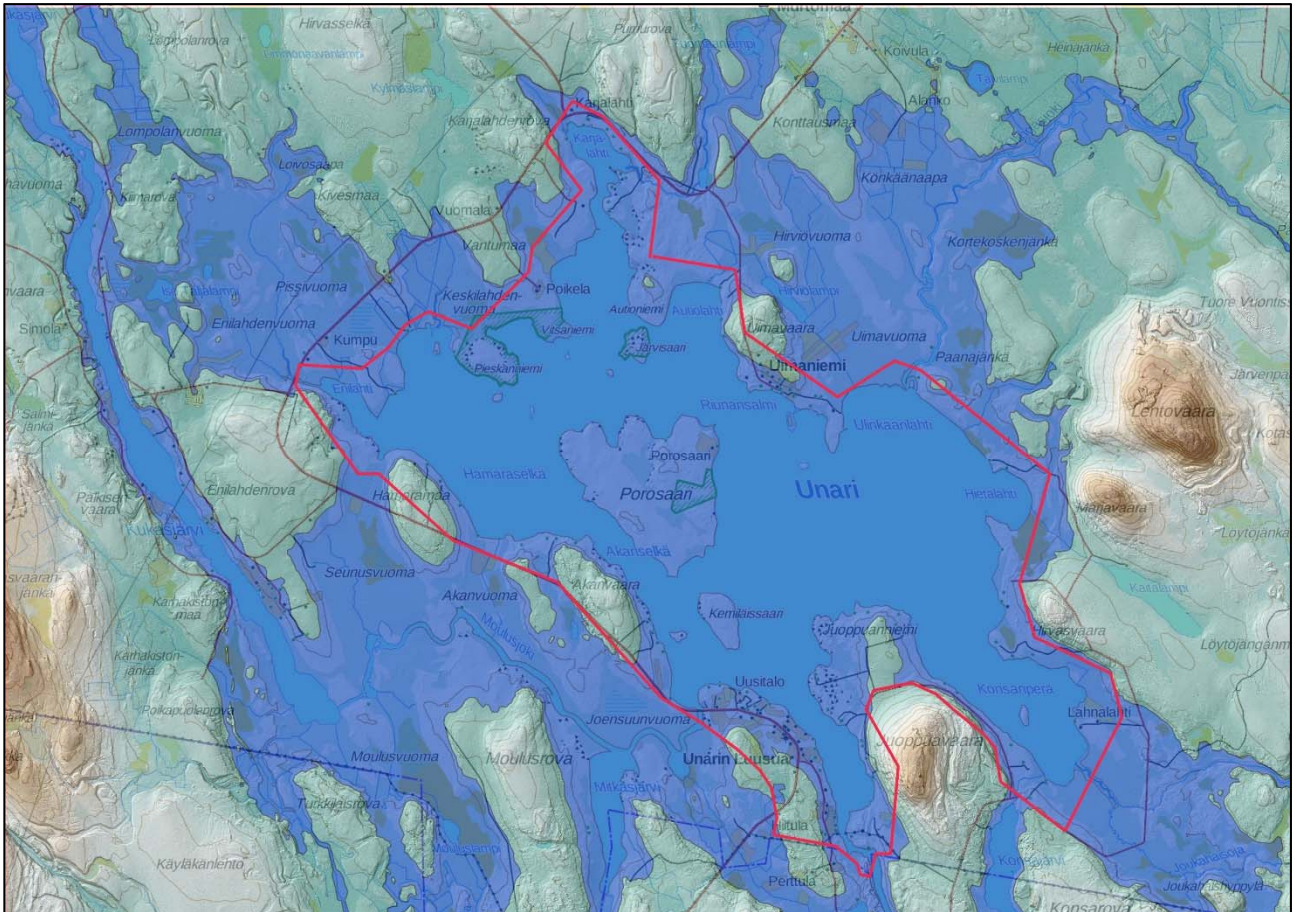
Kuva 1. Unarijärvi kuvattuna Luusualta päin. Etualalla Kemiläissaari. (AKDG5351:3)

Kuva 2. Näkymä Unarin Luusualta Moulusjoen suuntaan. (AKDG5351:2)

Kuva 3. Näkymä Unarin Luusualta Luusuanperän suuntaan. (AKDG5351:4)

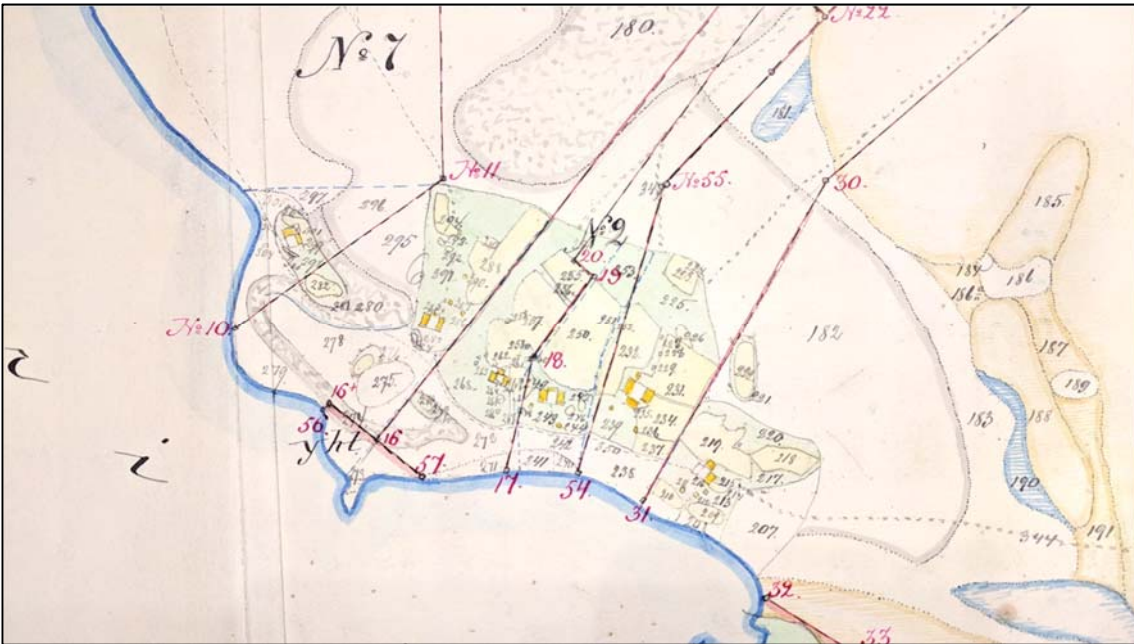
Kartta2. Unari Itämeren Ancylusjärvi-vaiheen aikana noin 10500 vuotta sitten. Tilanne hahmotettu GTK:n Hakku-palvelun muinaisrantojen havainnot-aineiston pohjalta.

Unari varhaisin asutus on kivikaudelta, siitä ovat todisteena muutamat löytyneet kiviesineet, jotka eivät kuitenkaan ole päätyneet Kansallismuseon kokoelmiin. Löytöjä ei ole em. syystä tarkemmin ajoitettu, mutta luultavasti kalaisan järven rannoilla on liikuttu heti meren vetäydyttyä. Ancylusjärven rannoilta, jotka sijaitsevat selvästi nykyisiä rantoja korkeammalla, ei ole toistaiseksi löydetty kyseiseen vaiheeseen ajoitettuja asuinpaikkoja.

Kalastuksen lisäksi peuranpyynnillä on ollut tärkeä merkitys elannon hankkimisessa Lapissa esihistoriallisella ja vielä historiallisellakin ajalla. Myös Unarin rannoilta on löytynyt peuranpyynnissä käytettyjä kuoppa-ansoja, pyyntikuoppia. Kuopat keskittyvät hiekkaiselle itärannalle, lisäksi kuoppia tunnetaan myös Kemiläissaaresta. Kemiläissaaren nimi juontaa pitkään kiistaan Unarin eränkäynti ja kalastusoikeuksista, jotka liittyvät laajempaan Lapin ja Lannan rajan määrittämisestä koskevaan kiistelyyn. Unaria halusivat hyödyntää niin kemiläiset kuin metsäsaamelaiset ja rajakiistoja sekä kiistoja kalastusoikeuksista käytiin satojen vuosien ajan. Kiistoja käsiteltiin mm. 1600-luvun lopulla Kemien käräjillä ja raja saatiin määritettyä kulkemaan Lentovaarasta Liittovaaraan Unarin Porosaaren nokan kautta. Porosaaresta tunnetaan rajamerkkejä, mutta on epäselvää mihin rajaan ne liittyvät ja milloin ne on pystytetty (ks. luku Inventoinnin kulku ja tulokset).

Ensimmäiset tiedot Unarin pysyvästä asutuksesta ovat 1700–1800-lukujen vaihteesta. Kuuluista on varsinkin Elsa Heikintytär Riimi (k. 1837), kutsumanimeltään Roju-Elli, joka asui Autiolammen tuntumassa, nykyisin paikka on nimetty Romu-Ellin kentäksi (ks. kohdekuvaukset) ja on muinaisjäännöskohde. Roju-Elli oli saamelaiskuntaa ja viimeisiä metsäsaamelaisia Unarilla. Hänen sukuaan asuu edelleen Uimaniemen kylässä Unarin pohjoisrannalla. Uimaniemen kylää esittävä vanhin kartta on vuodelta 1874, jolloin kylässä on neljä taloa,

niistä on nimetty vain yksi, Pääkkö. Vuosien 1892–1902 isojakokartassa on kuusi taloa. Unarin Luusuan kylä sai asutuksensa hieman myöhemmin kuin Uimaniemi.

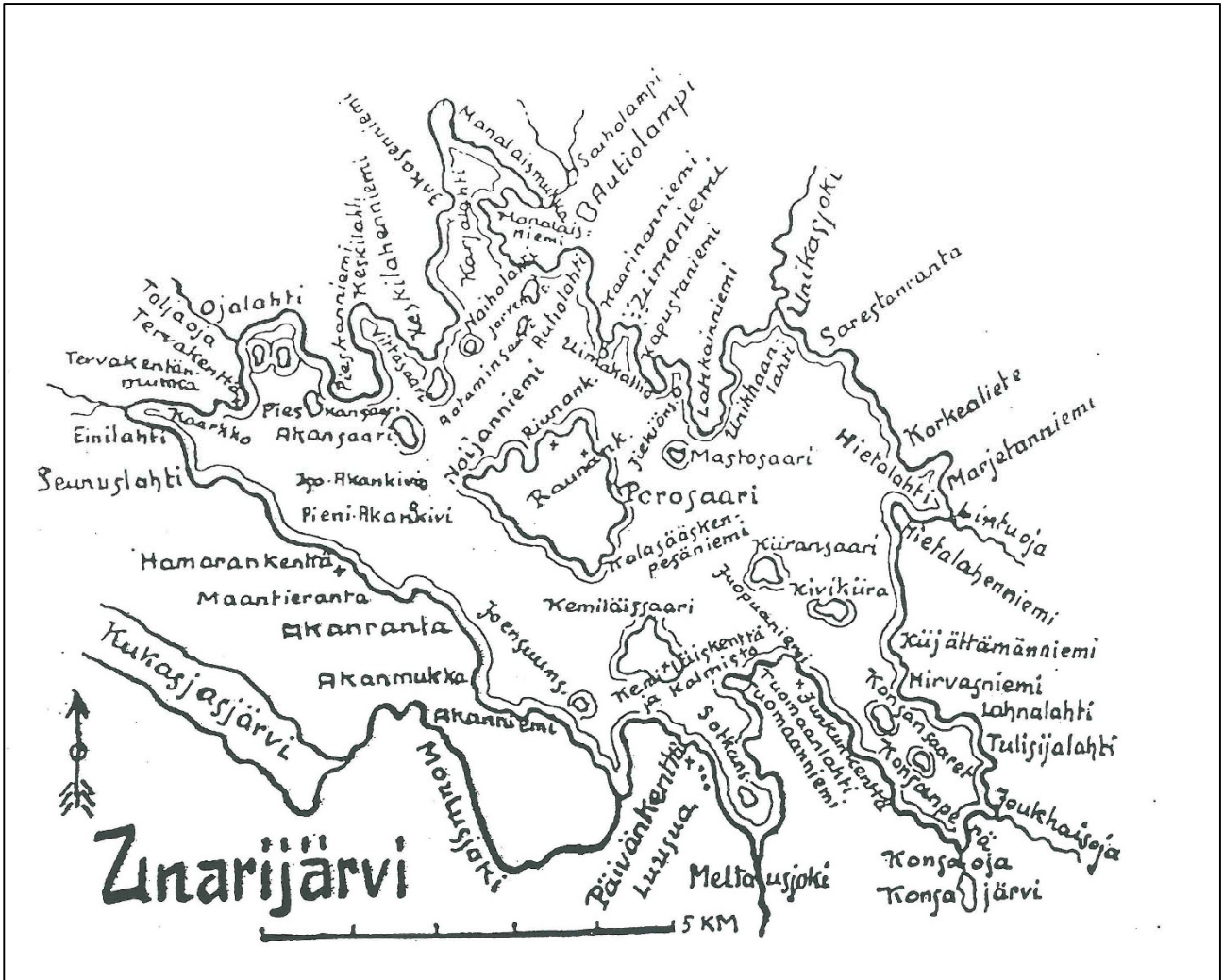
Kartta 3. Uimaniemen kylä vuosien 1892–1902 isojakokartalla (KA L20:23/3-26)

Kuva 4. Uimaniemen kylä kuvattuna Porosaaren Riunanniemestä. (AKDG5351:7)

Unarin arkeologinen tutkimushistoria on vähäistä. Lapin maakuntamuseon intendentti Hannu Kotivuori teki alueella inventointia vuosina 2007–2009 yhteistyössä Unari-Seuran kanssa. Suurin osa Kotivuoren kohteista osuu vuonna 2017 inventoidulle alueelle. Arkeologisia tutkimuskaivauksia Unarissa ei ole tehty lainkaan.

Unari tuli tunnetuksi perimätiedon keräyskohteena 1900-luvun alkupuolella. G.A. Andersson käsitteli myös Unaria teoksessaan Tietoja Sodankylän ja Kittilän pitäjien aikaisemmista ja myöhemmistä vaiheista (1914) ja mainitsee mm. Kemiläissaaren ja siellä olevat haudat. Samuli Paulaharju keräsi muisteluksia ja kansantietoutta matkoillaan Lapissa 1920-luvun alussa. Paulaharju ihastui Unariin ja kuvasi sitä lappalaismuistojen järveksi. Paulaharjun muistiinmerkitsemät tarinat on julkaistu vuonna 1922 teoksessa Lapin muisteluksia. Tarinoiden kylkeen Paulaharju hahmotteli myös kartan, johon on merkitty tarinoissa mainittuja paikkoja ja lappalaisten asuinpaikkoja, kenttiä (mm. Kemiläiskenttä ja Päivänkenttä).

Kartta 4. Samuli Paulaharjun piirtämä kartta Unarista pitää sisällään paljon tarinoihin liittyvää nimitystä. (Paulaharju 2017 (1922), s. 30).

3. Inventoinnin kulku ja tulokset

Inventoinnin esivalmisteluissa käytiin läpi aiemmat tutkimusraportit, historiallisen ajan karttamateriaalia ja alueen historiaa koskevia teoksia. Ennen inventointi kaava-alueelta ei tunnettu yhtään muinaisjäännekohtetta Museoviraston ylläpitämän muinaisjäännekohterekisterin mukaan. Tiedossa kuitenkin oli, että Rovaniemen maakuntamuseon intendentti Hannu Kotivuori oli tehnyt Unarin alueella inventointia vuosina 2007–2009 ja alueelta tunnettiin useita kohteita, mutta niitä ei ollut vielä rekisteröity. Vuoden 2007 inventoinnin raportti saatiin Museoviraston raporttietokannasta ja Kotivuori luovutti vuosien 2008–2009 alustavan raportin ja muita tietoja inventoijan käyttöön Rovaniemen maakuntamuseolla pidetyssä palaverissa 31.8.2017.

Inventointialueen potentiaalia esihistorian kannalta selvitettiin myös rantavaiheita rekonstruoimalla. Rantavaiheiden kartat tehtiin QGIS-Desktop-ohjelmalla Maanmittauslaitoksen avoimien aineistojen tiedostopalvelusta ladatun 2 metrin korkeusmallin pohjalta sekä GTK:n Hakkupalvelusta ladatulla muinaisrantojen havainnot-aineistolla, jossa on mm. Litorinameren maksimilaajuuteen sekä ylimmän rannan tasoon Suomessa liittyvää vektoriaineistoa.

Maanmittauslaitokselta saatavissa olevaa ilmalaserkeilausaineistosta tehtyä vinovalovarjostetta, kuten myös Paikkatietoikkuna-verkkopalvelussa olevaa vinovalovarjostetta, käytettiin inventointia suunniteltaessa. Vinovalovarjosteista etsittiin ilmiöitä, jotka mahdollisesti olisivat ihmisen tekemiä rakenteita, kuten asumuspäinanteita, tervahautoja tai kuoppajäännöksiä. Niitä löytyi melko vähän, eikä yksikään osoittautunut muinaisjäännöskohteeksi. Vinovalovarjostekuvia käytettiin lisäksi Kotivuoren löytämien pyyntikuoppien paikantamisessa.

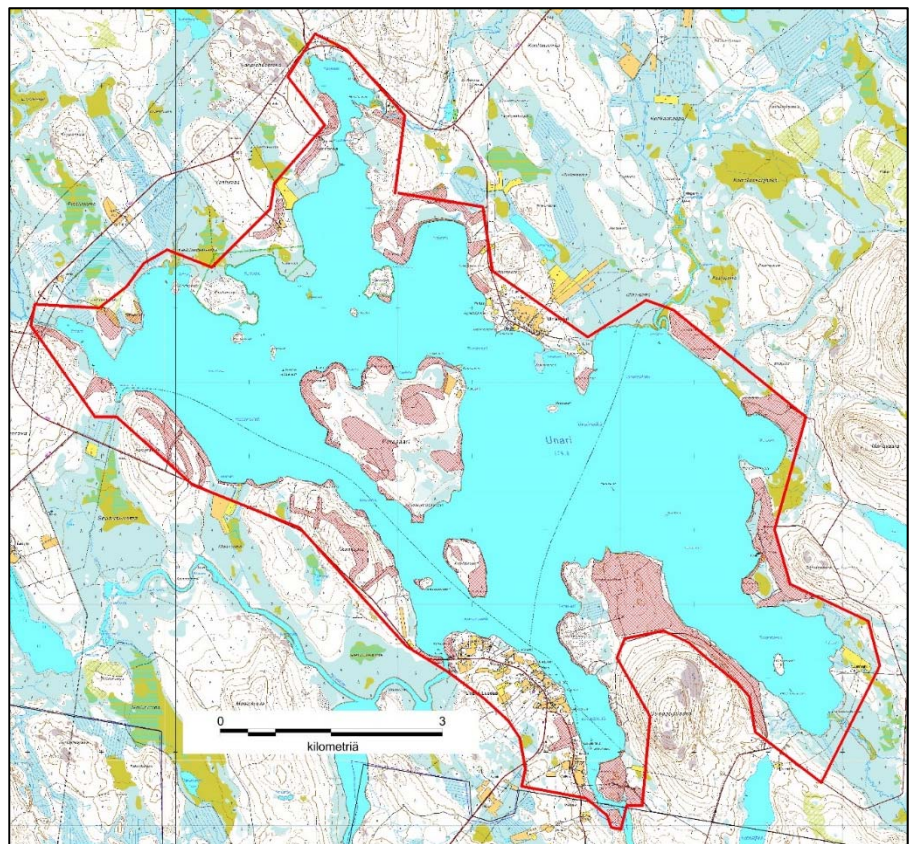
Historiallisen ajan kartta-aineistoa inventoivan alueen osalta oli vähän, kuten Lapista yleensäkin. Pitäjänkarttoja alueelta ei ole tehty 1800–1900-luvulla ja topografinen kartta on vuodelta 1970. Laajat Lappia esittävät historialliset kartat ovat hyödyttömiä arkeologisessa inventoinnissa pienen mittakaavansa takia. Unariin liittyvät historialliset kartat ovat lähinnä Uimaniemen alueen tilojen muodostumista ja lohkomista koskevia isojako- ja lohkomiskarttoja 1870-luvulta 1900-luvun alkupuolelle. Karttoja käytiin tarkastelemassa Kansallisarkistossa, ne todettiin melko lailla hyödyttömiksi inventoinnin kannalta.

Inventoinnin maastotöissä kaava-alueita käytiin jalkaisin läpi. Järvellä liikuttiin kolmena päivänä veneellä, tarkastaen saaret ja osa rannoista. Kahtena päivänä liikuttiin autolla. Inventointia ei tehty soistuneilla alueilla, luonnonsuojelualueilla eikä Unarin Luusuan kylän ja Uimaniemen kylän rakennetuilla alueilla. Inventoinnissa keskityttiin erityisesti rantojen ja kuivien kangasmaastojen läpi käymiseen. Inventoidut alueet on merkitty alla olevaan karttaan.

Uusia kohteita etsittiin vinovalovarjosteiden ja rantavaiherekonstruktioiden perusteella sekä maastossa havainnoimalla sekä käyttämällä maakairaa ja tekemällä muutamia koepistoja.

Kohteiden paikkatiedot tallennettiin Garmin GPSMap62 gps-laitteeseen, tarkkuus on noin 1-3 metriä. Kohteissa olevat rakenteet, esim. pyyntikuopat, paikannettiin gps-laitteella ja ne on merkitty ns. alakohteiksi. Kohteet kuvattiin Nikon D800 digijärjestelmäkameralla raw-muotoisina kuvina, joista sitten käsiteltiin kuvat jpg-muotoon raporttia ja arkistointia varten. Inventointialueelta otettiin lisäksi jonkin verran yleiskuvia DJI Phantom 4Pro+ kuvauskopterilla, myös raw-kuvina.

Hannu Kotivuoren inventoimista kohteista vuosilta 2007–2009 tarkastettiin paikkatiedot, laajuus ja säilyneisyys sekä kohteeseen lisättiin aluerajaus.

Kartta 5. Inventoidut alueet.

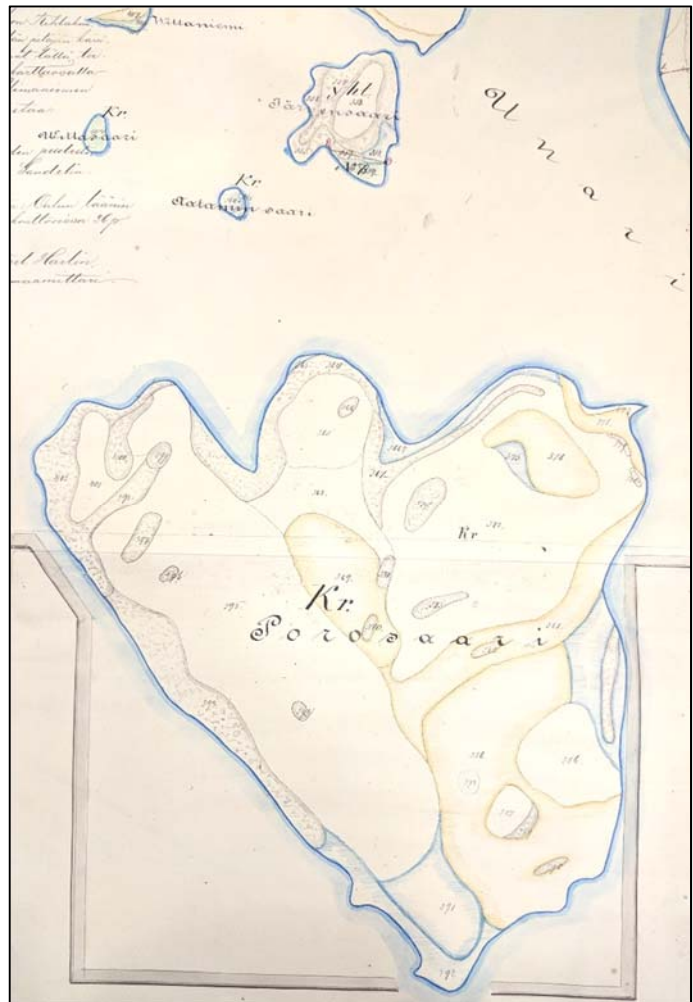
Inventoituja kohteita oli kaikkiaan 25 kpl. Näistä oli Hannu Kotivuoren vuosina 2007–2009 löytämiä 18 kpl ja vuoden 2017 inventoinnissa löytyi 7 kpl uusia kohteita, joista esihistoriallisia asuinpaikkoja on 5 kpl, niiden lisäksi löytyi rajakivi ja tervahauta.

Kohteissa on selvä keskittymä Unarin itärannalla. Syynä tähän on alueen hiekkainen maaperä ja varsinkin pyyntikuoppien tekeminen sinne on ollut helppoa verrattuna järven muiden rantojen melko kiviseen maaperään. Hiekkarannat ovat olleet myös otollisia asuinpaikoiksi, niin rantautumisen kuin veden hyvin läpäisevän maaperän vuoksi. Hietalahden tuntumassa olevalta kankaalta tunnetaan nyt seitsemän pyyntikuoppakohdetta. Alueelta löytyi lisäksi merkkejä myös kahdesta esihistoriallisesta asuinpaikasta.

Muut kohteet ovat lähinnä Unarin kaakkoisosassa ja Peurasaarella sekä Kemiläissaarella. Esihistoriallisia asuinpaikkojen merkinä löytyi rantahietikoilta kvartsi- tai kvartsiitti-iskoksia, Luusuanperästä myös serti-iskos. Asuinpaikkojen mahdollista kokoa hahmotettiin löytöjen levinnällä ja maaston perusteella. Asuinpaikka-alueeksi on yleensä rajattu noin 10–20 metriä leveä kaista rannan suuntaisesti ja niiden tarkempi säilyneisyys ja laajuus voidaan selvittää koekaivauksella.

Kemiläissaarella tiedettiin jo perimätiedon perusteella olevan pyyntikuoppia (Kemiläissaari 1) ja kesähautoja (Kemiläissaari 2). Inventoinnissa havaittiin rannassa myös kvartsi-iskoksia merkinä asuinpaikasta. Paikka onkin asuinpaikaksi hyvin sopiva ja tunnettu kemiläiskenttänä jo aiemmin. Asuinpaikka rajattiin yhteen pyyntikuoppien kanssa. Kemiläissaaren päästä löytyi rajamerkki, joka muistuttaa Porosaaresta jo aiemmin tunnettuja.

Kyösti Julku on pitänyt Porosaaren rajamerkkejä joissa on numerot 169 ja 163 (tätä merkkiä ei löytynyt vuoden 2017 inventoinnissa) ns. Lapin ja Lannan rajan merkkeinä 1600-luvulta. Hannu Kotivuori on puolestaan sitä mieltä, että kyseessä on myöhemmät tilusrajojen merkit. Valitettavasti historiallisista kartoista ei selviä rajamerkkien tarkoitus tai ajoitus. Tiettävästi Lapin ja Lannan raja on kulkenut Porosaaren nokan kautta, mutta numerot eivät välttämättä viittaa vuosilukuihin, varsinkaan, kun niistä puuttuu viimeinen numero. Rajamerkkien numerointi päättyy vuosien 1892–1902 isojakoluettelossa numeroon 115, mutta numeroiden perusteella kysymys voisi olla hyvinkin myös tilojen rajoilla olevien rajamerkkien numerosta. Porosaaren nimi vuoden 1874 jakokartassa (KA L29:23/1-2) on Isoaari: Nimi on muuttunut vuosien 1892–1902 isojakokartoissa Porosaareksi. Alue on esitetty molemmissa kartoissa yhtenäisenä alueena. Porosaaren asutustilan muodostamisesta on kartta vuodelta 1927, mutta siinä kuvataan vain Porosaaren koillisosa mihin tila sijoittuu.

Kartta 6. Porosaari vuosien 1892–1902 isojakokartalla. Saarta ei ole jaettu. (KA L20:23/3-26)

4. Yhteenveto

Tutkija Vesa Laulumaa Museoviraston Arkeologisista kenttäpalveluista teki arkeologisen inventoinnin Unarin rantaosayleiskaava-alueella Sodankylässä 4.-8.9.2017. Inventoidun alueen laajuus oli noin 2000 hehtaaria, mukana olivat myös Unarin saaret.

Inventointialueelta tunnettiin ennestään 18 muinaisjäännöskohdetta, jotka Lapin Maakuntamuseon intendentti Hannu Kotivuori oli inventoinut vuosina 2007–2009. Kotivuoren inventoimista kohteista vuosilta 2007–2009 tarkastettiin paikkatiedot, laajuus ja säilyneisyys sekä kohteisiin lisättiin aluerajaus. Tarkastetuista kohteista 7 oli pyyntikuoppakohteita, 5 asuinpaikkaa, 2 rajamerkkiä, 1 muinaisjäännösryhmä (pyyntikuoppia ja asuinpaikka), 1 tulisija, 1 hautapaikka ja 1 irtolöytöpaikka. Vuoden 2017 inventoinnissa löytyi 7 kpl uusia kohteita, joista esihistoriallisia asuinpaikkoja on 5 kpl, niiden lisäksi löytyi rajakivi ja tervahauta. Suurin osa Unarin arkeologisista kohteista sijaitsee järven itä- kaakkoisosassa, jossa on hyviä hiekkakankaita kuoppapyyntiä ajatellen. Järven rannoilta löytyy myös merkkejä esihistoriallisista asuinpaikoista, joita ei tähän mennessä ole tarkemmin tutkittu. Unariin liittyy myös Lapin ja Lannan raja, joka on kulkenut Unarin Porosaaren kautta. Porosaaresta tunnetaan rajamerkkejä, mutta on epäselvää mihin rajaan ne liittyvät.

Unarin arkeologinen potentiaali on edelleen suuri. Varsinkin esihistoriallisten asuinpaikkojen ja ns. lappalaiskenttien inventointi ja tutkiminen toisi paljon lisää tietoa Unarin historiasta.

Taulukko. Inventoidut kohteet rantaosayleiskaava-alueella. *merkityt ovat vuonna 2017 löytyneitä. Tarkemmat kuvaukset kohteita sekä niihin liittyvät kartat ja kuvat löytyvät liitteenä olevista kohdekuvauksista

Nimi	Mj-tunnus	Mj-tyyppi	Tyyppin tarkenne	Ajoitus
Hietalahdenniemi 1	1000031828	työ- ja valmistuspaikat	tulisijat	esihistoriallinen
Hietalahdenniemi 2	1000031829	työ- ja valmistuspaikat	pyyntikuopat	esihistoriallinen
Hietalahdenniemi 3	1000031830	työ- ja valmistuspaikat	pyyntikuopat	esihistoriallinen
Hietalahdenniemi 4	1000031831	työ- ja valmistuspaikat	pyyntikuopat	esihistoriallinen
Hietalahdenniemi 5*	1000031832	asuinpaikat	ei määritelty	esihistoriallinen
Hietalahti 1	1000031833	työ- ja valmistuspaikat	pyyntikuopat	esihistoriallinen
Hietalahti 2	1000031835	työ- ja valmistuspaikat	pyyntikuopat	esihistoriallinen
Juoppuanniemi 1*	1000031836	asuinpaikat	ei määritelty	esihistoriallinen
Juoppuanniemi 2*	1000031837	asuinpaikat	ei määritelty	esihistoriallinen
Kemiläissaari 1	1000031838	muinaisjäännösryhmät	ei määritelty	esihistoriallinen
Kemiläissaari 2	1000031839	hautapaikat	kesähaudat	historiallinen
Kemiläissaari 3*	1000031840	kivirakenteet	rajamerkit	historiallinen
Korkialiete	1000031841	asuinpaikat	talonpohjat	historiallinen
Luusuanperä*	1000031842	asuinpaikat	ei määritelty	esihistoriallinen
Marjatanniemi*	1000031843	asuinpaikat	ei määritelty	esihistoriallinen
Mielimukka*	1000031844	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
Noidanniemi 1	1000031845	kivirakenteet	rajamerkit	historiallinen
Noidanniemi 3	1000031846	kivirakenteet	rajamerkit	historiallinen
Porosaari 1	1000031847	työ- ja valmistuspaikat	pyyntikuopat	ajoittamaton
Riunanniemi	1000031848	asuinpaikat	ei määritelty	esihistoriallinen
Roju-Ellin kenttä	1000031849	asuinpaikat	kentät (gieddi)	historiallinen
Siliäpalo	1000031850	työ- ja valmistuspaikat	pyyntikuopat	esihistoriallinen
Sipola	1000031851	asuinpaikat, työ- ja valmistuspaikat	talonpohjat, tervahaudat	historiallinen
Uusitalo	1000031852	asuinpaikat	ei määritelty	esihistoriallinen
Ylitalo	1000031853	löytöpaikat	ei määritelty	kivikautinen

Kuvaluettelo

AKDG5330:1. Sodankylä. Noidanniemi 1. Rajamerkki on kasattu rantarakassa. Kuva lännestä.

AKDG5330:2. Sodankylä. Noidanniemi 1. Rajamerkin kivipaadessa on luku 169.

AKDG5330:3 Sodankylä. Noidanniemi 1. Rajamerkki kuvattuna etelästä.

AKDG5331:1 Sodankylä. Noidanniemi 3. Rajamerkki rantakivikossa. Kuva luoteesta.

AKDG5331:2 Sodankylä. Noidanniemi 3. Rajamerkki rantakivikossa. Kuva idästä.

AKDG5332:1 Sodankylä. Kemiläissaari 3. Rajamerkki saaren luoteiskulmassa lähellä rantaa. Kuva idästä.

AKDG5332:2 Sodankylä. Kemiläissaari 3. Rajamerkki koostuu kivilatomuksesta, jonka keskellä on pystyyn nostettu kivipaasi. Kuva lännestä.

AKDG5332:3 Sodankylä. Kemiläissaari 3. Rajamerkki. Kuva pohjoisesta.

AKDG5333:1 Sodankylä. Juoppuanniemi 1. Asuinpaikka lahdenpoukamassa. Kuva koillisesta.

AKDG5334:1 Sodankylä. Juoppuanniemi 2. Kvartsi-iskoksia löytyi kuvassa näkyvältä rannalta merkinä esihistoriallisesta asuinpaikasta. Kuva idästä.

AKDG5335:1 Sodankylä. Marjatanniemi. Kivivalli niemen kärjessä. Kuva lännestä.

AKDG5335:2 Sodankylä. Marjatanniemi. Esihistoriallista asuinpaikkaa niemen pohjoispuolella. Kuva etelästä.

AKDG5335:3 Sodankylä. Marjatanniemi kuvattuna järveltä, lännestä.

AKDG5336:1 Sodankylä. Hietalahdenniemi 5. Kvartsi-iskoksia löytyi rantahiekalta rantatörmän vierestä kuvan etualalla. Kuva pohjoisesta.

AKDG5337:1 Sodankylä. Luusuanperä. Kvartsi-iskoksia löytyi kuvassa näkyvältä rantahietikolta merkinä esihistoriallisesta asuinpaikasta. Kuva lännestä.

AKDG5337:2 Sodankylä. Luusuanperä. Kvartsi-iskoksia ja serti-iskos löytyi kuvassa näkyvältä rantahietikolta. Asuinpaikka jatkuu kuvassa olevan nimen toiselle puolelle.

AKDG5338:1 Sodankylä. Riunanniemi. Esihistoriallinen asuinpaikka niemessä. Kuva idästä.

AKDG5339:1 Sodankylä. Uusitalo. Kivikautinen asuinpaikka Uusitalon rakennusten ja järven välissä. Kuvauskohterin kuva pohjoisesta.

AKDG5340:1 Sodankylä. Hietalahti 1. Pääkoordinaattien osoittama pyyntikuoppa polun varressa. Kuva etelästä.

AKDG5340:2 Sodankylä. Hietalahti 1. Pyyntikuoppa 4 mäntykankaalla. Kuva idästä.

AKDG5341:1 Sodankylä. Hietalahti 2. Kuoppajäännös mäntykankaalla. Kuva etelästä.

AKDG5342:1 Sodankylä. Hietalahdenniemi 4. Kaksi vierekkäistä pyyntikuoppaa. Kuva kaakosta.

AKDG5343:1 Sodankylä Siliäpalo. Yksi ketjussa olevista pyyntikuopista. Kuva etelästä.

AKDG5344:1 Sodankylä. Korkialiete. Kuoppa mökin tuntumassa. Kuva idästä.

AKDG5344:2 Sodankylä. Korkialiete. Todennäköisesti rakennuksen tai muun rakenteen betoniantura ja metalliromua. Kuva etelästä.

AKDG5345:1 Sodankylä. Mielmukka. Tervahauta kuvattuna lännestä.

AKDG5346:1 Sodankylä. Sipola. Sipolan vanha päärakennus. Kuva kaakosta.

- AKDG5346:2 Sodankylä. Sipola. Saunarakennuksen kohdalla rantatörmässä kaatunut puun runko. Kuva pohjoisesta.
- AKDG5346:3 Sodankylä. Sipola. Tervahauta tieuran vieressä. Kuva idästä.
- AKDG5346:4 Sodankylä. Sipola. Eteläisempi tervahauta. Kuva idästä.
- AKDG5346:5 Sodankylä. Sipola. Eteläisemmän tervahaudan halssin reikä on osin puurakenteinen. Kuva idästä.
- AKDG5347:1 Sodankylä. Porosaari 1. Mahdollinen pyyntikuoppa. Kuva lännestä.
- AKDG5348:1 Sodankylä. Kemiläissaari 1. Asuinpaikkaa niemen Hietaniemen kärjessä. Kvartsi-iskoksia löytyi rantahietikolta. Kuva etelästä.
- AKDG5348:2 Sodankylä. Kemiläissaari 1. Yksi pyyntikuopista. Kuva etelästä.
- AKDG5348:3 Sodankylä. Kemiläissaari. Kemiläissaari 1 ja 2 ja sijaitsevat saaren eteläpäässä Kuvauskohterin kuva kaakosta.
- AKDG5349:1 Sodankylä. Kemiläissaari 2. Yksi hautakuopista. Kuva idästä.
- AKDG5350:1 Sodankylä. Roju-Ellin kenttä. Nelikulmainen, vallien ympäröimä kaivanto. Kuva kaakosta.
- AKDG5350:2 Sodankylä. Roju-Ellin kenttä. Kiuas ja rakennuksen pohja. Kuva lännestä.
- AKDG5350:3 Sodankylä. Roju-Ellin kenttä. Mahdollinen kellarikuoppa. Kuva idästä.
- AKDG5351:1 Sodankylä. Porosaari. Inventointikuva. Kuvauskohterin kuva kaakosta.
- AKDG5351:2 Sodankylä. Inventointikuva. Näkymä Unarin Luusualta Mitkasjärven suuntaan. Kuvauskohterin kuva idästä.
- AKDG5351:3 Sodankylä. Inventointikuva. Unari. Kuvauskohterin kuva kaakosta.
- AKDG5351:4 Sodankylä. Inventointikuva. Näkymä Unarin Luusualta Luusuanperän suuntaan. Kuvauskohterin kuva luoteesta.
- AKDG5351:5 Sodankylä. Inventointikuva. Lapin ja Lannan rajakyltti Meltauksentien varressa.
- AKDG5351:6 Sodankylä. Inventointikuva. Aamu-usvainen Unari. Kuvauskohterin kuva kaakosta.
- AKDG5351:7. Sodankylä. Inventointikuva. Uimaniemen kylä kuvattuna Porosaaren Riunanniemestä.
- AKDG5352:1 Sodankylä. Hietalahdenniemi 2. Pyyntikuoppa kuvattuna koillisesta.

Lähteet

Painetut lähteet

Andersson G.A. 1914: *Tietoja Sodankylän ja Kittilän pitäjäiden aikaisemmista ja myöhemmistä vaiheista*. Kemi.

Julku, Kyösti 1995: Kemin pitäjän ja Kemin Lapin rajan merkitseminen maastossa. *Faravid* 17/93. Jyväskylä.

Kehusmaa, Aimo ja Onnela, Samuli 1996: *Suur-Sodankylän historia I*.

Kotivuori, Hannu 2009: Unaria etsimässä. *Raito* 2009. Lapin maakuntamuseo.

Kumpula, Kaarina (toim) 2003: *Uimaniemi, pieni kylä suuren järven rannalla*. Tornio.

Huurre, Matti 1983: Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin esihistoria. *Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin historia I*. Pohjois-Pohjanmaan maakuntaliiton ja Lapin maakuntaliiton yhteinen historiatoimikunta.

Paulaharju, Samuli 1915 (1922): *Lapin muisteluksia*.

Arkistolähteet

Kotivuori, Hannu 2007: Sodankylä Unari. Historiallisten ja esihistoriallisten muinaisjäännösten tarkastus 16. elokuuta 2017. Lapin maakuntamuseo. Museoviraston arkisto.

Kotivuori, Hannu 2007: Sodankylä Unari. Historiallisten ja esihistoriallisten muinaisjäännösten tarkastuksia 2008 ja 2009. Lapin maakuntamuseo.

Internet-lähteet

Arkistolaitoksen digitaaliarkisto, <http://digi.narc.fi>

Maanmittauslaitos. Avoimien aineistojen tiedostopalvelu. <http://www.maanmittauslaitos.fi/avoindata>

Paikkatietoikkuna, <http://www.paikkatietoikkuna.fi>

GTK, Hakku-palvelu <http://www.gtk.fi>

Liite

Sodankylä Unari
Rantaosayleiskaava-alueen arkeologinen inventointi
4.-8.9.2017

Kohdekuvaukset

Arkeologiset kenttäpalvelut

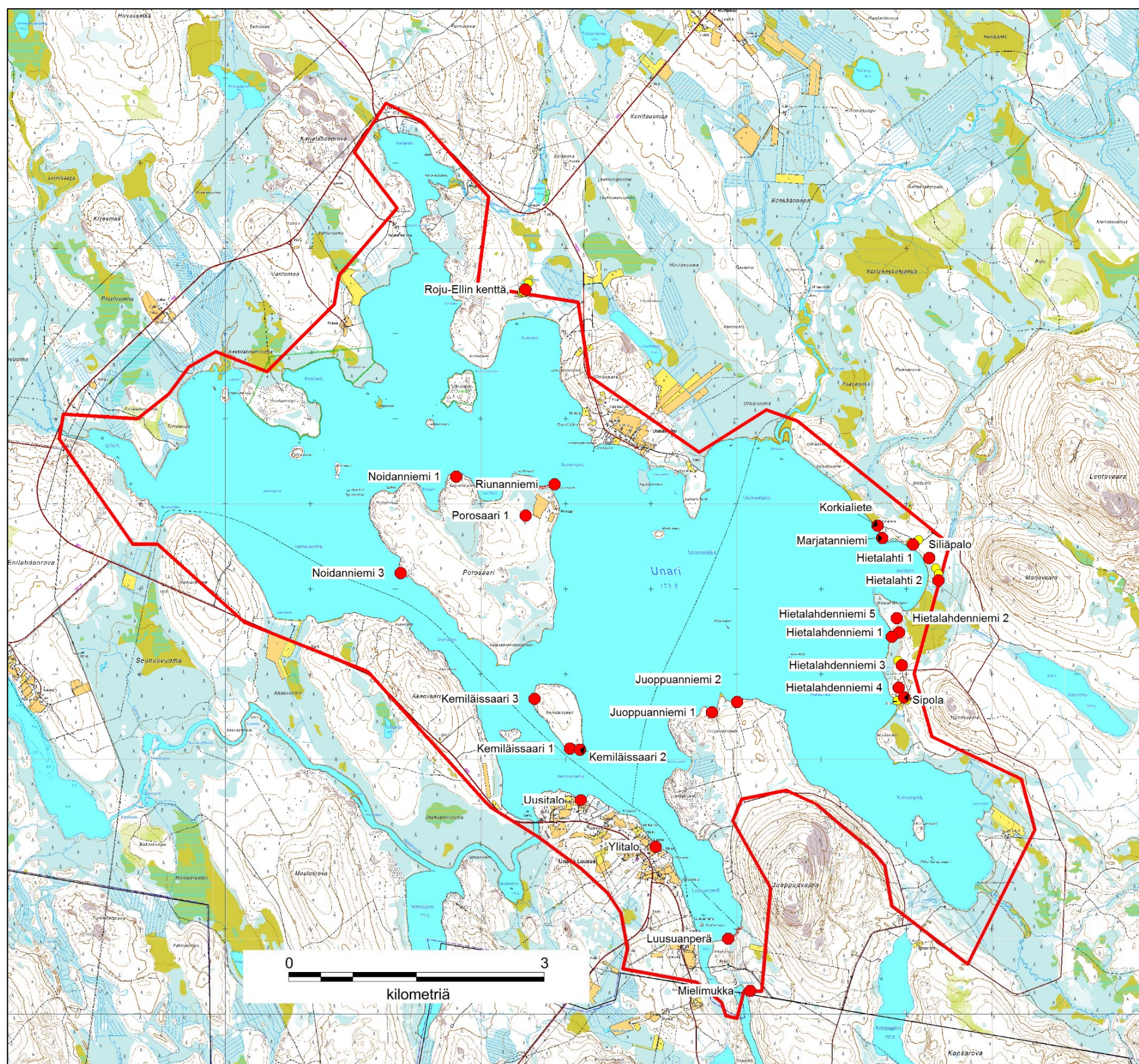
Vesa Laulumaa

Sisällys

Kartta. Inventoidut kohteet.

Hietalahdenniemi 1, 1000031828	3
Hietalahdenniemi 2, 1000031829.....	6
Hietalahdenniemi 3, 1000031830	8
Hietalahdenniemi 4, 1000031831	10
Hietalahdenniemi 5,	12
Hietalahti 1, 1000031833	14
Hietalahti 2, 1000031835	17
Juoppuanniemi 1, 1000031836.....	19
Juoppuanniemi 2, 1000031837	21
Kemiläissaari 1, 1000031838.....	23
Kemiläissaari 2, 1000031839.....	27
Kemiläissaari 3, 1000031840.....	29
Korkialiete, 1000031841.....	32
Luusuanperä, 1000031842	35
Marjatanniemi, 1000031843.....	38
Mielimukka, 1000031844	41
Noidanniemi 1, 1000031845	43
Noidanniemi 3, 1000031846	46
Porosaari 1, 1000031847.....	49
Riunanniemi , 1000031848.....	51
Raju-Ellin kenttä, 1000031849	53
Siliäpalo, 1000031850	57
Sipola, 1000031851	59
Uusitalo, 1000031852.....	63
Ylitalo, 1000031853.....	65

Kartta. Inventoidut kohteet.

Hietalahdenniemi 1, 1000031828

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat **Alatyyppi:** Tulisijat
Lukumäärä: 1 **Ajoitus:** Esihistoriallinen
Laji: Kiinteä muinaisjäännös
ETRS-TM35FIN: P: 7450488 I: 447908 Z: 185
Lähin osoite: Hietalahdentie 1060, Sodankylä
Koordinaattiselite: Vuosien 2008–2009 inventoinnissa havaitun mahdollisen liesikiveyksen koordinaatit

Kuvaus: Intendentti Hannu Kotivuori Lapin maakuntamuseosta havaitsi vuosien 2008–2009 inventoinnissaan mahdollisen esihistoriallisen lieden rippeitä Unarin itärannalla olevassa Hietalahdenniemessä. Palaneita kiviä oli Hietalahdenniemen tyvessä olevasta huvilasta noin 40 metriä itään polulla. Alue on hiekkapohjaista mäntykangasta. Vuoden 2017 inventoinnissa lieden rippeitä etsittiin polulta ja sen lähistöltä, mutta palaneita kiviä eikä muutakaan lieteen viittaavaa ei löydetty. Polun ympäristö kasvoi tiheähköä nuorta mäntytaimikkoa, joten havaintojen teko oli vaikeaa. Kotivuoren havaintojen perusteella on kuitenkin syytä olettaa, että alueella on muinaisjäännös ja sen paikantaminen sekä laajuuden ja säilyneisyyden määrittäminen vaatii lisätutkimuksia. Muinaisjäännöksestä on vain pistekoordinaatti, joka perustuu Kotivuoren havaintoon, aluerajausta ei ole tehty.

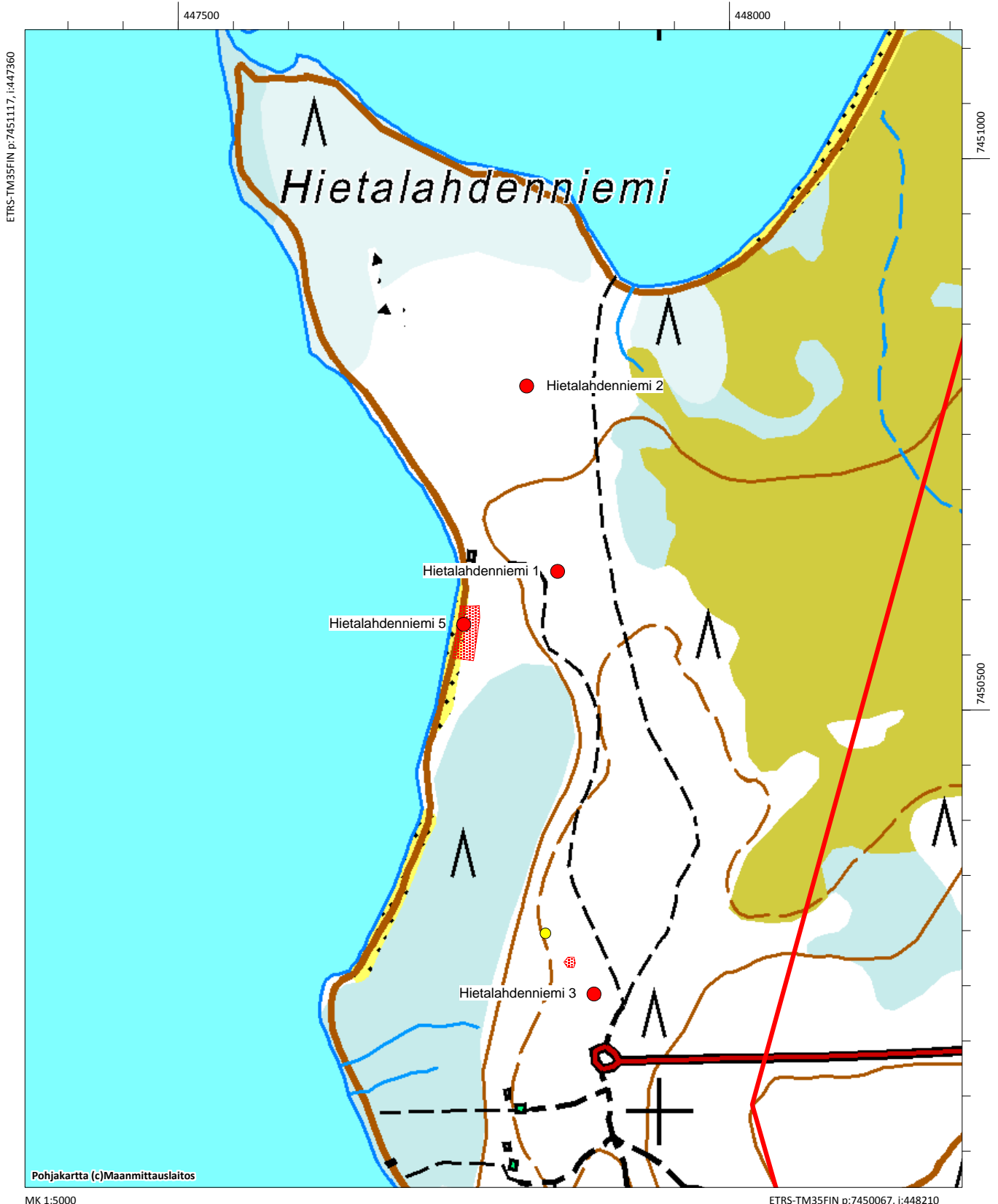
Digikuvat: -

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: Hannu Kotivuori 2008–2009, inventointi (Sodankylä 266)

Hietalahdenniemi 1, 1000031828, työ- ja valmistus-paikat, tulisijat, esihistoriallinen
Hietalahdenniemi 2, 1000031829, työ- ja valmistus-paikat, pyyntikuopat, esihistoriallinen
Hietalahdenniemi 3, 1000031830, työ- ja valmistus-paikat, pyyntikuopat, esihistoriallinen
Hietalahdenniemi 5, 1000031832, asuinpaikat, ei määritelty, esihistoriallinen

Hietalahdenniemi 2, 1000031829

Muinaisjäänöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat **Alatyyppi:** Pyyntikuopat
Lukumäärä: 1 **Ajoitus:** Esihistoriallinen
Laji: Kiinteä muinaisjäänös
ETRS-TM35FIN: P: 7450656 I: 447880 Z: 183
Lähin osoite: Hietalahdentie 1060, Sodankylä
Koordinaattiselite: Pyyntikuopan gps-koordinaatit

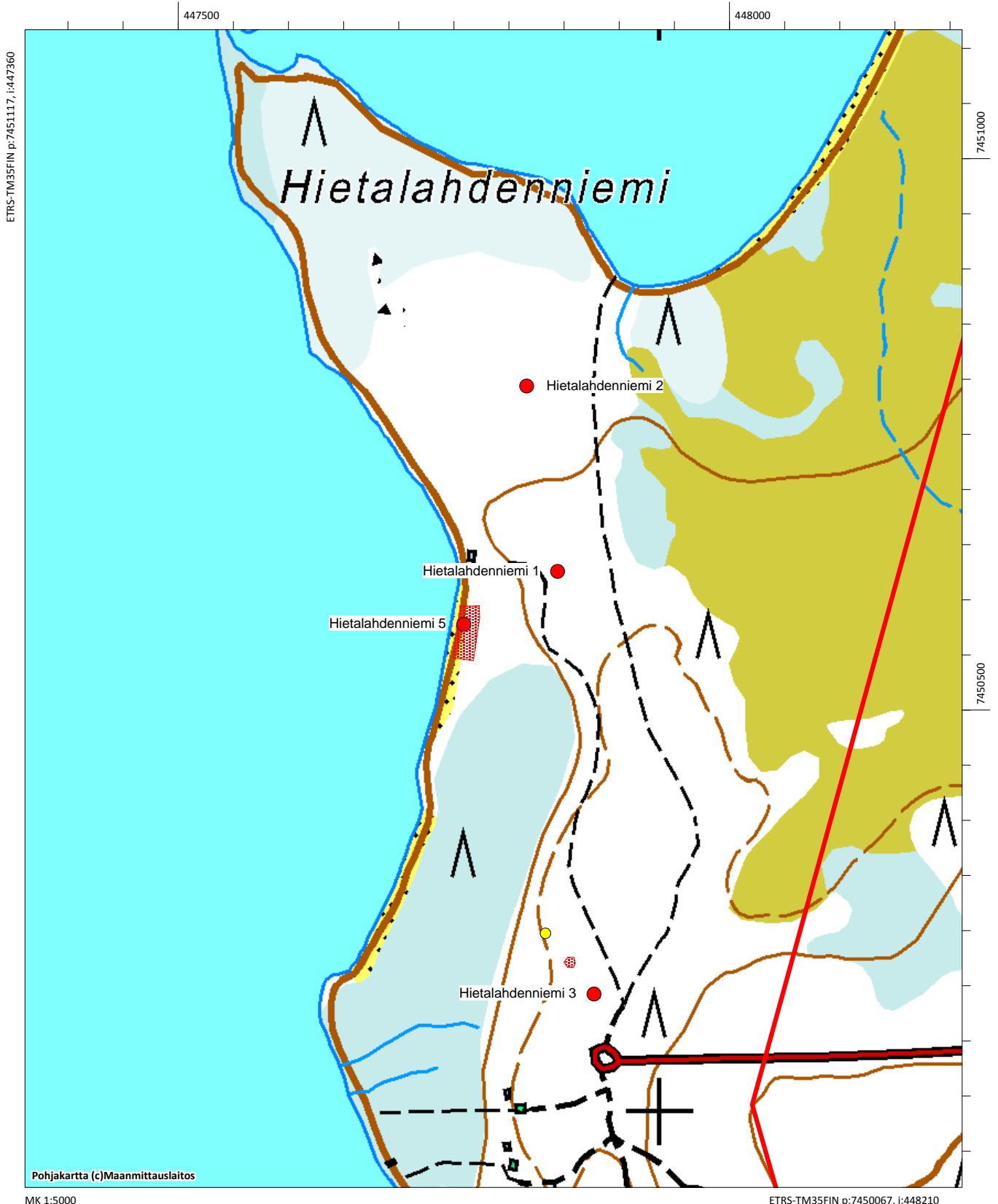
Kuvaus: Kohde sijaitsee Unarin itärannalla, Hietalahdenniemessä. Pyyntikuopan havaitsi Hannu Kotivuori Lapin maakuntamuseosta inventoinnissaan vuosina 2008–2009 ja kohde tarkastettiin vuoden 2017 inventoinnissa. Pyyntikuoppa on halkaisijaltaan noin kaksi metriä, syvyys on alle puoli metriä. Se on matalalla hiekkaharjanteella, joka kasvoi tiheähköä nuorta mäntytaimikkoa tarkastusaikaan v. 2017. Hietalahdenniemi 3 ja 4 ovat myös pyyntikuoppakohteita, jotka sijaitsevat tästä 500 ja 800 metriä etelään.

Digikuvat: AKDG5352:1
Löydöt: -
Aiemmat löydöt: -
Aiemmat tutkimukset: Hannu Kotivuori 2008–2009, inventointi (Sodankylä 266)

Sodankylä. Hietalahdenniemi 2. Pyyntikuoppa kuvattuna koillisesta. (AKDG5352:1)

Hietalahdenniemi 1, 1000031828, työ- ja valmistus-paikat, tulisijat, esihistoriallinen
Hietalahdenniemi 2, 1000031829, työ- ja valmistus-paikat, pyyntikuopat, esihistoriallinen
Hietalahdenniemi 3, 1000031830, työ- ja valmistus-paikat, pyyntikuopat, esihistoriallinen
Hietalahdenniemi 5, 1000031832, asuinpaikat, ei määritelty, esihistoriallinen

Hietalahdenniemi 3, 1000031830

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat **Alatyyppi:** Pyyntikuopat
Lukumäärä: 2 **Ajoitus:** Esihistoriallinen
Laji: Kiinteä muinaisjäännös
ETRS-TM35FIN: P: 7450105 I: 447941 Z: 188
Lähin osoite: Hietalahdentie 1060, Sodankylä
Koordinaattiselite: Pyyntikuopan gps-koordinaatit

Kuvaus: Kohde sijaitsee Unarin itärannalla, Hietalahdenniemen eteläpuoleisella kankaalla, noin 200 metriä järven rannasta. Pyyntikuopat havaitsi Hannu Kotivuori Lapin maakuntamuseosta inventoinnissaan vuosina 2008–2009 ja kohde tarkastettiin vuoden 2017 inventoinnissa. Pyyntikuopat sijaitsevat Hietalahdentien päässä olevan kääntöpaikan pohjoispuoleisella mäntykankaalla, maaperä on hiekkaa. Kuoppia on kaksi kappaletta, eteläisempi kuopista on noin 50 metriä pohjoiseen kääntöpaikasta. Kuoppa on halkaisijaltaan noin 3,5metriä ja reilut puoli metriä syvä. Toinen on tästä noin 70 m metriä luoteeseen ja sen halkaisija on noin 2,5 metriä ja syvyys noin puoli metriä.

Digikuvat: -

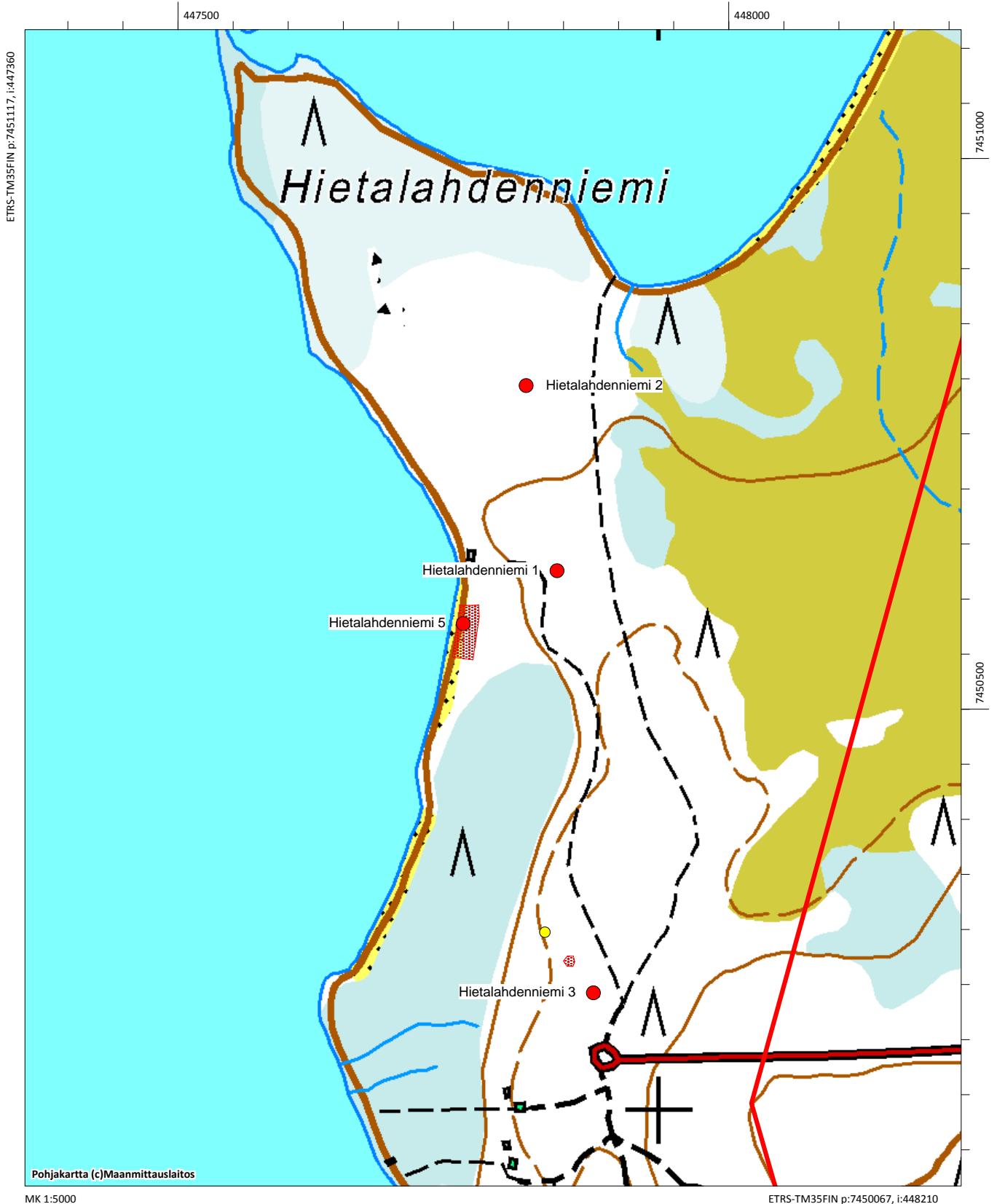
Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: Hannu Kotivuori 2008–2009, inventointi (Sodankylä 263)

Alakohde: Pyyntikuoppa 2 P: 7450160, I: 447897, Z: 187

Hietalahdenniemi 1, 1000031828, työ- ja valmistus-paikat, tulisijat, esihistoriallinen
Hietalahdenniemi 2, 1000031829, työ- ja valmistus-paikat, pyyntikuopat, esihistoriallinen
Hietalahdenniemi 3, 1000031830, työ- ja valmistus-paikat, pyyntikuopat, esihistoriallinen
Hietalahdenniemi 5, 1000031832, asuinpaikat, ei määritelty, esihistoriallinen

Hietalahdenniemi 4, 1000031831

Muinaisjäänöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat **Alatyyppi:** Pyyntikuopat
Lukumäärä: 2 **Ajoitus:** Esihistoriallinen
Laji: Kiinteä muinaisjäänös
ETRS-TM35FIN: P: 7449840 I: 447905 Z: 187
Lähin osoite: Hietalahdentie 1060, Sodankylä
Koordinaattiselite: Pyyntikuopan gps-koordinaatit

Kuvaus: Kohde sijaitsee Unarin itärannalla, Hietalahdenniemen eteläpuoleisella kankaalla. Pyyntikuopat havaitsi Hannu Kotivuori Lapin maakuntamuseosta inventoinnissaan vuosina 2008–2009 ja kohde tarkastettiin vuoden 2017 inventoinnissa. Pyyntikuopat sijaitsevat Hietalahdentien päässä olevan kääntöpaikan eteläpuoleisella mäntykankaalla, noin 200 metriä kääntöpaikasta, matalan hiekkaharjanteen päällä. Niiden pohjoispuolella on kolme kesämökkiä. Kuoppia on kaksi. Eteläisempi on halkaisijaltaan noin 3,5 metriä ja syvyydeltään noin puoli metriä, tämän pohjoispuolella noin 15 metrin päässä on toinen kuoppa, jonka halkaisija on noin 2,5 metriä ja syvyys noin puoli metriä. Näistä noin 250 metriä pohjoiseen on myös pyyntikuoppakohde, Hietalahdenniemi 3.

Digikuvat: AKDG5342:1

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

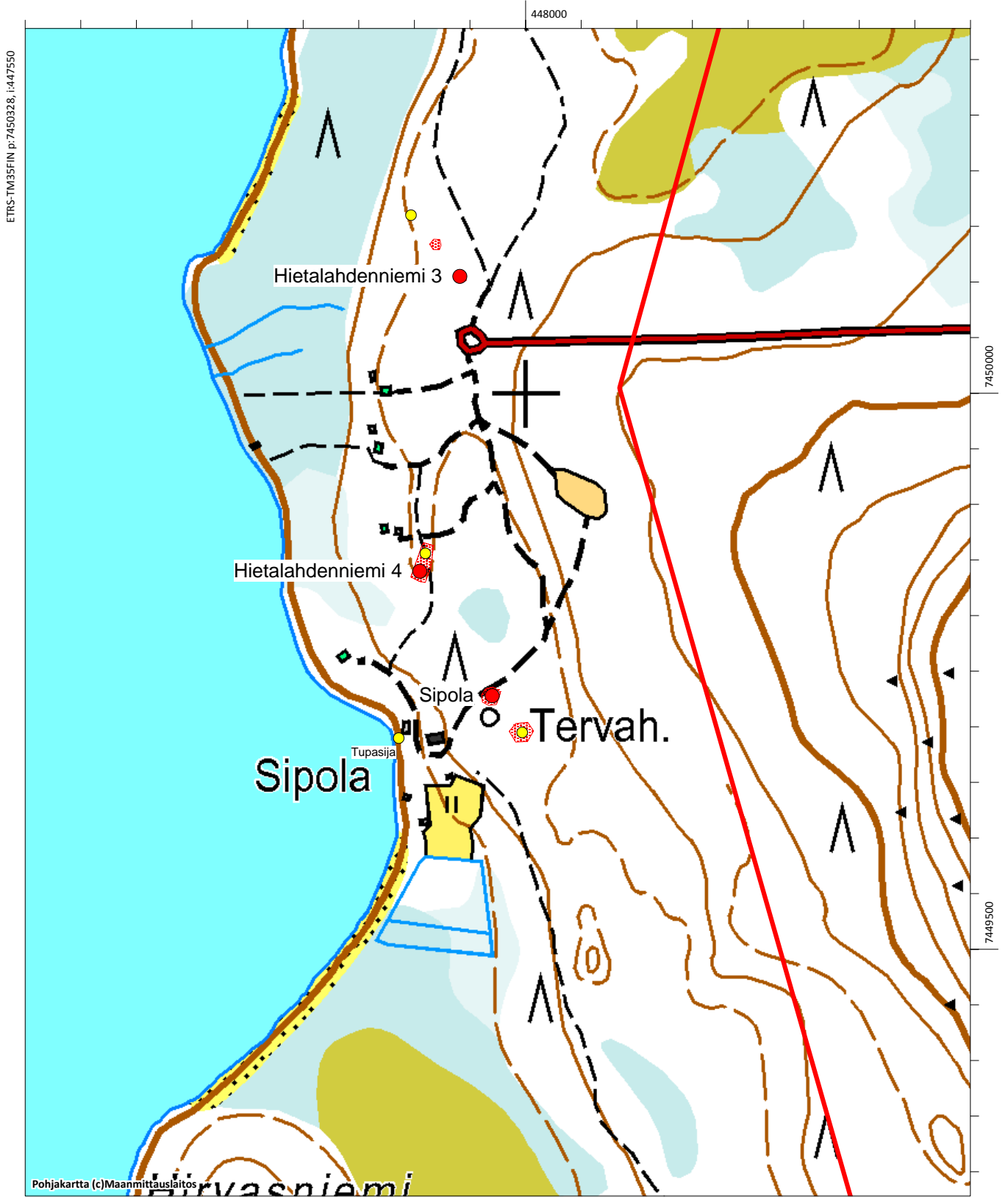
Aiemmat tutkimukset: Hannu Kotivuori 2008–2009, inventointi (Sodankylä 264)

Alakohde: Pyyntikuoppa 2 P: 7449856, I: 447910, Z: 187

Sodankylä. Hietalahdenniemi 4. Kaksi vierekkäistä pyyntikuoppaa. Kuva kaakosta. (AKDG5342:1)

Hietalahdenniemi 4, 1000031831, työ- ja valmistus-paikat, pyyntikuopat, esihistoriallinen
 Sipola, 1000031851, asuinpaikat, työ- ja valmistuspaikat, talonpohjat, tervahaudat, historiallinen

Hietalahdenniemi 5, 1000031832

Muinaisjäännöstyyppi: Asuinpaikat **Alatyyppi:** -
Lukumäärä: 1 **Ajoitus:** Esihistoriallinen
Laji: Kiinteä muinaisjäännös
ETRS-TM35FIN: P: 7450440 I: 447823 Z: 180
Lähin osoite: Hietalahdentie 1059, Sodankylä
Koordinaattiselite: Kvartsi-iskosten löytöpaikan gps-koordinaatit

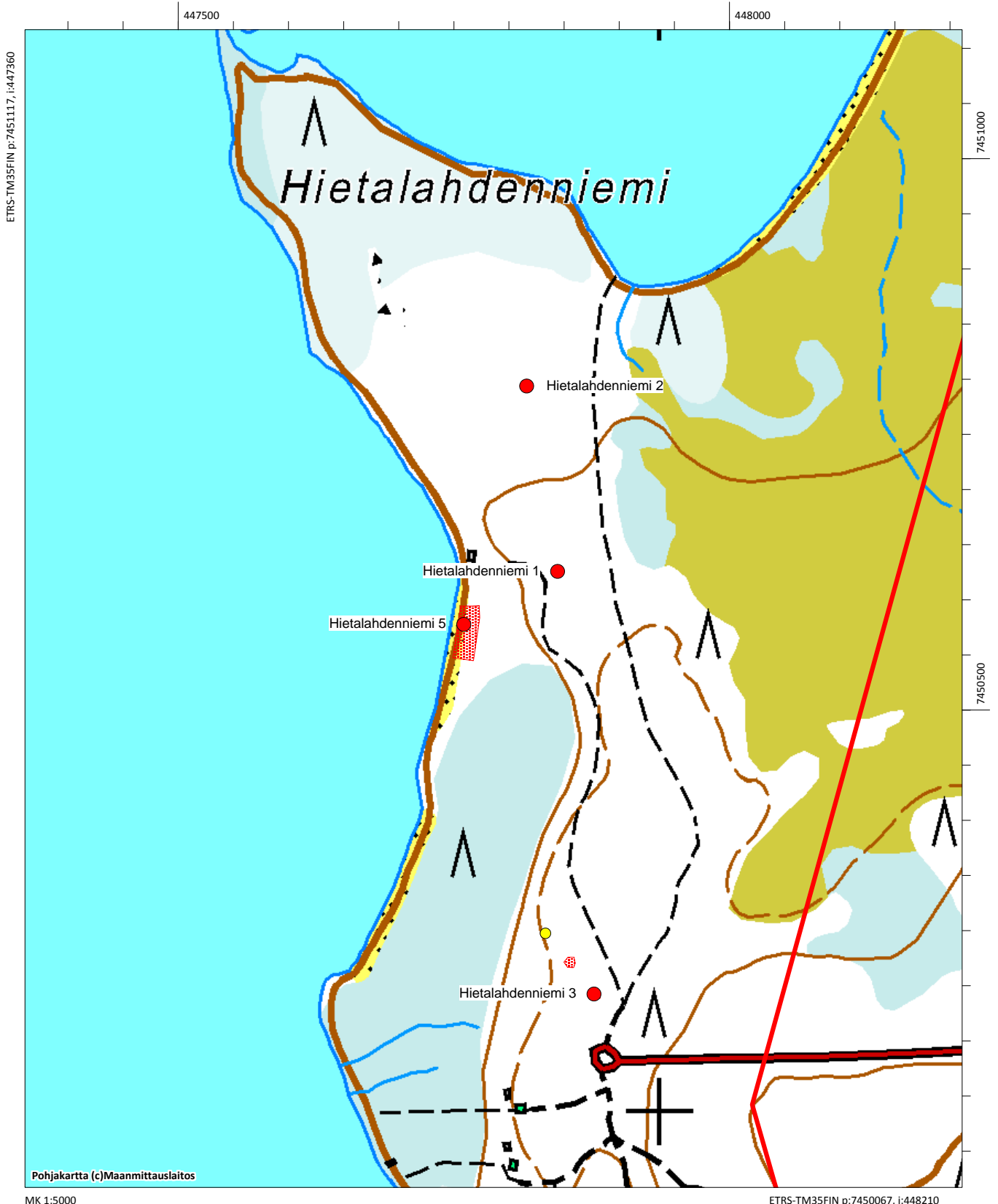
Kuvaus: Kohde sijaitsee Unari-järven itärannalla Hietalahdenniemen eteläpuolella olevan pitkän hiekkarannan pohjoisosassa. Rantahietikolta noin 50 metriä kesämökistä etelään löytyi vuoden 2017 inventoinnissa kvartsi-iskoksia. Rantahietikon takana on etelämpänä suo, mutta maasto nousee löytöpaikan kohdalle ja muodostaa noin metrin korkean rantatörmän, jossa maasto on hiekkapohjaista mäntykangasta. Löydöt tulivat törmän juuresta rantahiekasta, löydöt olivat noin 15 metriä pitkällä alueella rantatörmään kaivetun veneenvetouran eteläpuolella. Alue on esihistorialliseksi asuinpaikaksi hyvin sopiva, mutta nykyisin osittain kesämökin piha-alueetta. Koekuoppia ei tehty. Aluerajaus on tehty löytöpaikan kohdalle ja siitä noin 20 metriä etelään, ulottuen noin 10-15 metriä rannasta pois päin.

Digikuvat: AKDG5336:1
Löydöt: KM 41410
Aiemmat löydöt: -
Aiemmat tutkimukset: -

Sodankylä. Hietalahdenniemi 5. Kvartsi-iskoksia löytyi rantahiekalta rantatörmän vierestä kuvan etualalla. Kuva pohjoisesta. (AKDG5336:1)

Hietalahdenniemi 1, 1000031828, työ- ja valmistus-paikat, tulisijat, esihistoriallinen
Hietalahdenniemi 2, 1000031829, työ- ja valmistus-paikat, pyyntikuopat, esihistoriallinen
Hietalahdenniemi 3, 1000031830, työ- ja valmistus-paikat, pyyntikuopat, esihistoriallinen
Hietalahdenniemi 5, 1000031832, asuinpaikat, ei määritelty, esihistoriallinen

Hietalahti 1, 1000031833

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat **Alatyyppi:** Pyyntikuopat
Lukumäärä: 1 **Ajoitus:** Esihistoriallinen
Laji: Kiinteä muinaisjäännös
ETRS-TM35FIN: P: 7451366 I: 448262 Z: 185
Lähin osoite: Siliäpalontie 216, Sodankylä
Koordinaattiselite: Pyyntikuopan gps-koordinaatit

Kuvaus: Kohde sijaitsee Unarin itärannalla, noin 70 metriä Hietalahden rannasta olevalla hiekkapohjaisella mäntykankaalla. Rannalta nousevan polun tuntumassa on neljä pyyntikuoppaa. Pyyntikuopat havaitsi Hannu Kotivuori Lapin maakuntamuseosta inventoinnissaan vuosina 2008–2009 ja kohde tarkastettiin vuoden 2017 inventoinnissa. Kuoppien niiden halkaisija on noin 3,5-4 metriä, syvyys noin puoli metriä. Näistä kuopista etelään on vielä kaksi pyyntikuoppaa, joista Kotivuori on käyttänyt nimeä Hietalahti 2, mutta ne katsottiin vuoden 2017 inventoinnissa yhdistää Hietalahti 1:een alakohteita. Noin 120 metriä etelään oleva kuopan halkaisija on noin kaksi metriä, syvyys puolisen metriä ja tästä noin 60 metriä etelään on vielä yksi jotakuinkin vastaava kuoppa.

Digikuvat: AKDG5340:1-2
Löydöt: -
Aiemmat löydöt: -
Aiemmat tutkimukset: Hannu Kotivuori 2008–2009, inventointi (Sodankylä 259)

Alakohteet: Pyyntikuoppa 2 P: 7451379, I:448255, Z: 185
 Pyyntikuoppa 3 P: 7451372, I:448281, Z: 185
 Pyyntikuoppa 4 P: 7451362, I:448264, Z: 185
 Pyyntikuoppa 5. P:7451246, I: 448341, Z: 185
 Pyyntikuoppa 6. P:7451177, I: 448371, Z: 185

Sodankylä. Hietalahti 1. Pääkoordinaattien osoittama pyyntikuoppa polun varressa. Kuva etelästä. (AKDG5340:1)

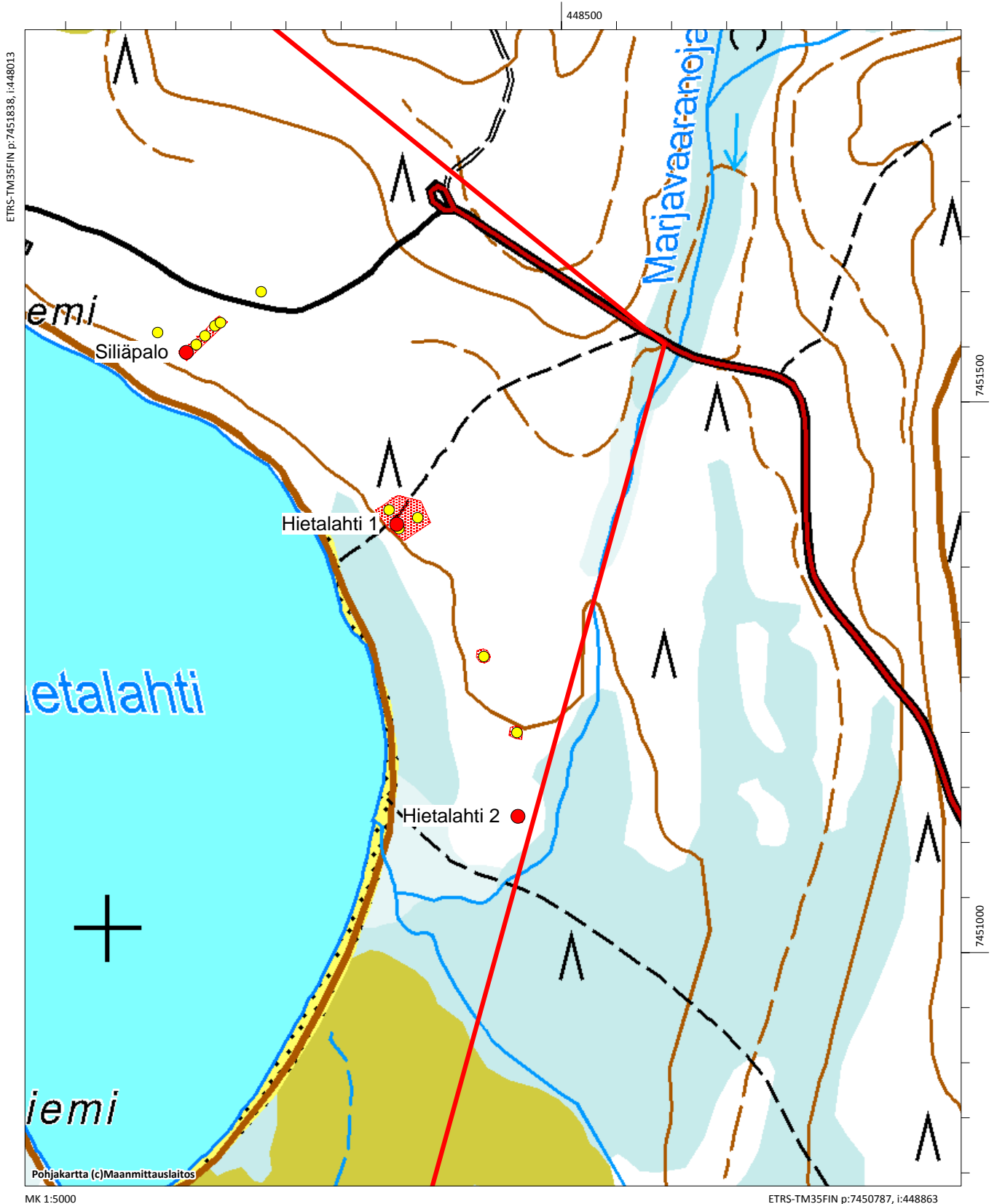

Sodankylä. Hietalahti 1. Pyyntikuoppa 4 mäntykankaalla. Kuva idästä. (AKDG5340:2)

Hietalahti 1, 1000031833, työ- ja valmistuspaikat, pyyntikuopat, esihistoriallinen

Hietalahti 2, 1000031835, työ- ja valmistuspaikat, pyyntikuopat, esihistoriallinen

Siliäpalo, 1000031850, työ- ja valmistuspaikat, pyyntikuopat, esihistoriallinen

Hietalahti 2, 1000031835

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat **Alatyyppi:** Pyyntikuopat
Lukumäärä: 1 **Ajoitus:** Esihistoriallinen
Laji: Kiinteä muinaisjäännös
ETRS-TM35FIN: P: 7451101 I: 448272 Z: 185
Lähin osoite: Siliäpalontie 176, Sodankylä
Koordinaattiselite: Kuopan gps-koordinaatit

Kuvaus: Kohde sijaitsee Unarin itärannalla, noin 100 metriä Hietalahden rannasta olevalla hiekkapohjaisella mäntykankaalla. Kuopat havaitsi Hannu Kotivuori Lapin maakuntamuseosta inventoinnissaan vuosina 2008–2009 ja kohde tarkastettiin vuoden 2017 inventoinnissa. Kotivuori piti 2-3 toisiinsa kytkeytyvän kuopan rykelmään pyyntikuoppina. Vuoden 2017 inventoinnissa havaittiin, että paikalla on melko neliskanttinen, vallien ympäröimä, painanne, joka on kooltaan noin 3x3 metriä. Painanteeseen johtaa etelästä kapea käytävä, joka alkaa hieman ympäröivän vallin ulkopuolelta. Painanne vaikuttaisi hieman asumuksen pohjalta, mutta sen luonteen selvittäminen selviää vain arkeologisessa kaivauksessa. Kyseessä voi olla myös pyyntikuoppa, joka on edelleen määritelty myös sen muinaisjäännöstyyppiä.

Digikuvat: AKDG5341:1

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: Hannu Kotivuori 2008–2009, inventointi (Sodankylä 259)

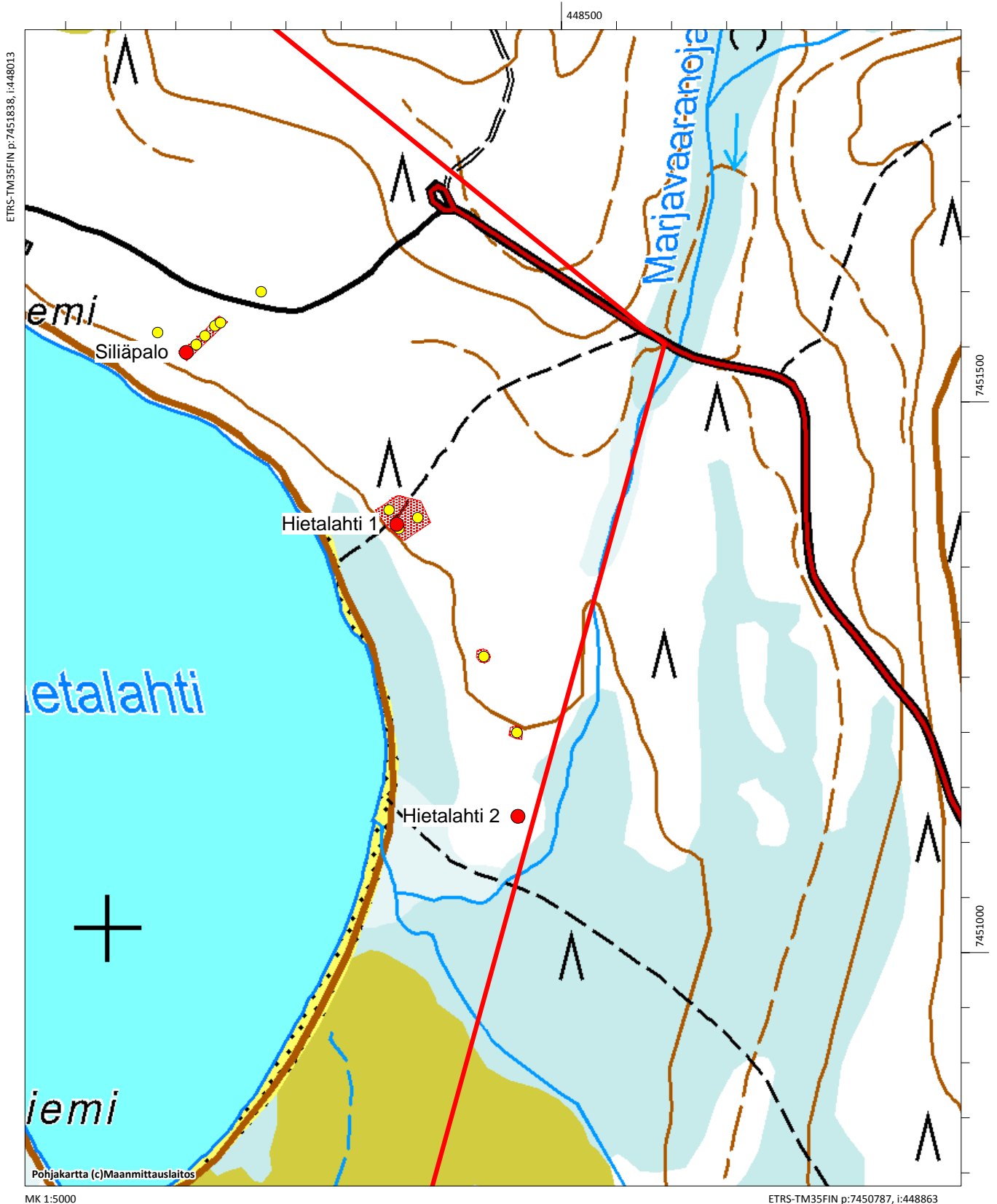

Sodankylä. Hietalahti 2. Kuoppajäännös mäntykankaalla. Kuva etelästä. (AKDG5341:1)

Hietalahti 1, 1000031833, työ- ja valmistuspaikat, pyyntikuopat, esihistoriallinen

Hietalahti 2, 1000031835, työ- ja valmistuspaikat, pyyntikuopat, esihistoriallinen

Siliäpalo, 1000031850, työ- ja valmistuspaikat, pyyntikuopat, esihistoriallinen

Juoppuanniemi 1, 1000031836

Muinaisjäännöstyyppi: Asuinpaikat **Alatyyppi:** -
Lukumäärä: 1 **Ajoitus:** Esihistoriallinen
Laji: Kiinteä muinaisjäännös
ETRS-TM35FIN: P: 7449564 I: 445711 Z: 180
Lähin osoite: Juoppuanniementie 62, Sodankylä
Koordinaattiselite: Kvartsi-iskosten löytöpaikka löytöalueen länsipäässä.

Kuvaus: Kohde sijaitsee Unari-järven kaakkoisosassa, Juoppuanniemen päässä olevan lahden pohjukassa. Vuoden 2017 inventoinnissa rantahietikolta löytyi kvartsi-iskoksia noin 60 metrin matkalta sieltä täältä. Niemen kärki on tällä kohtaa melko alavaa ja tasaista mäntykangasta. Molemmin puolin lahtea on kivikkoinen niemi. Rannalla on kota ja muutaman kymmenen metrin päässä rannasta oli rakenteilla mökki. Rantapalteen taakse tehtiin pari koepistoa, joissa ei ollut löytöjä. Kyseessä vaikuttaa olevan esihistoriallinen asuin- tai leiripaikka, rantavyöhyke on oleskeluun sopiva ja helppo rantautua. Asuinpaikka rajautunee melko kapealle kaistaleelle rannan tuntumassa. Aluerajaus on tehty löytöjen perusteella rannan suuntaisesti ja sen leveys rannasta poispäin on arvioitu noin 10–15 metriin. Noin 200 metriä itään sijaitsee melko lailla vastaava kohde Juoppuanniemi 2.

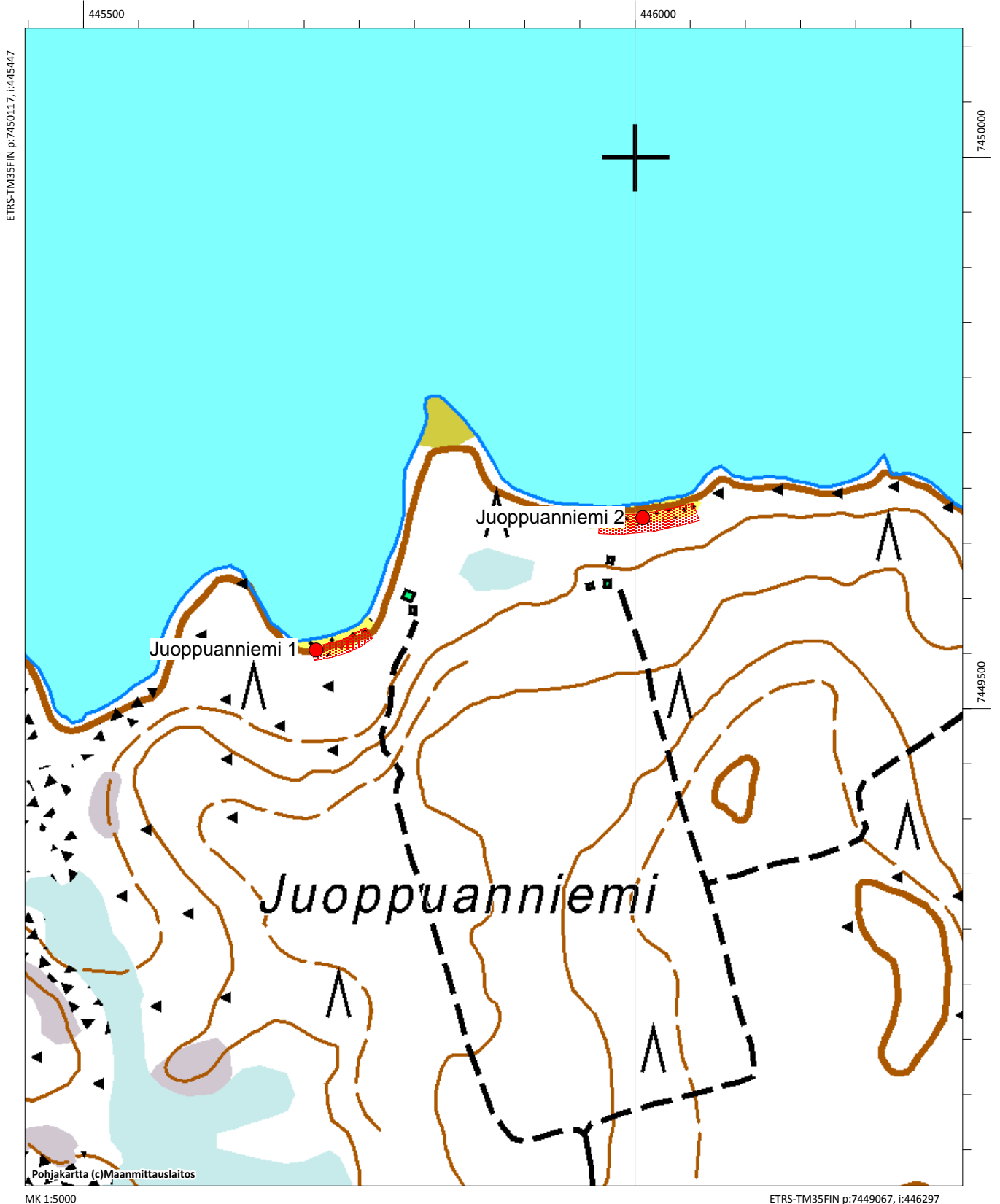
Digikuvat: AKDG5333:1
Löydöt: KM 41407
Aiemmat löydöt: -
Aiemmat tutkimukset: -

Sodankylä. Juoppuanniemi 1. Asuinpaikka lahdenpoukamassa. Kuva koillisesta. AKDG5333:1

Juoppuanniemi 1, 1000031836, asuinpaikat, ei määritelty, esihistoriallinen

Juoppuanniemi 2, 1000031837, asuinpaikat, ei määritelty, esihistoriallinen

Juoppuanniemi 2, 1000031837

Muinaisjäännöstyyppi: Asuinpaikat **Alatyyppi:** -
Lukumäärä: 1 **Ajoitus:** Esihistoriallinen
Laji: Kiinteä muinaisjäännös
ETRS-TM35FIN: P: 7449673 I: 446007 Z: 180
Lähin osoite: Juoppuanniementie 62, Sodankylä
Koordinaattiselite: Löytöalueen keskikoordinaatit.

Kuvaus: Kohde sijaitsee Unari-järven kaakkoisosassa, Juoppuanniemen pohjoispäässä. Vuoden 2017 inventoinnissa rantahietikolta löytyi kvartsi-iskoksia noin 100 metrin matkalta sieltä täältä. Niemen kärki on tällä kohtaa melko alavaa ja tasaista mäntykangasta. Rannasta noin 50 metriä on mökki. Kyseessä vaikuttaa olevan esihistoriallinen asuin- tai leiripaikka, rantavyöhyke on oleskeluun sopiva ja helppo rantautua. Asuinpaikka rajautunee melko kapealle kaistaleelle rannan tuntumassa. Aluerajaus on tehty löytöjen perusteella rannan suuntaisesti ja sen leveys rannasta poispäin on arvioitu noin 15–20 metriin. Noin 200 metriä länteen sijaitsee melko lailla vastaava kohde Juoppuanniemi 2.

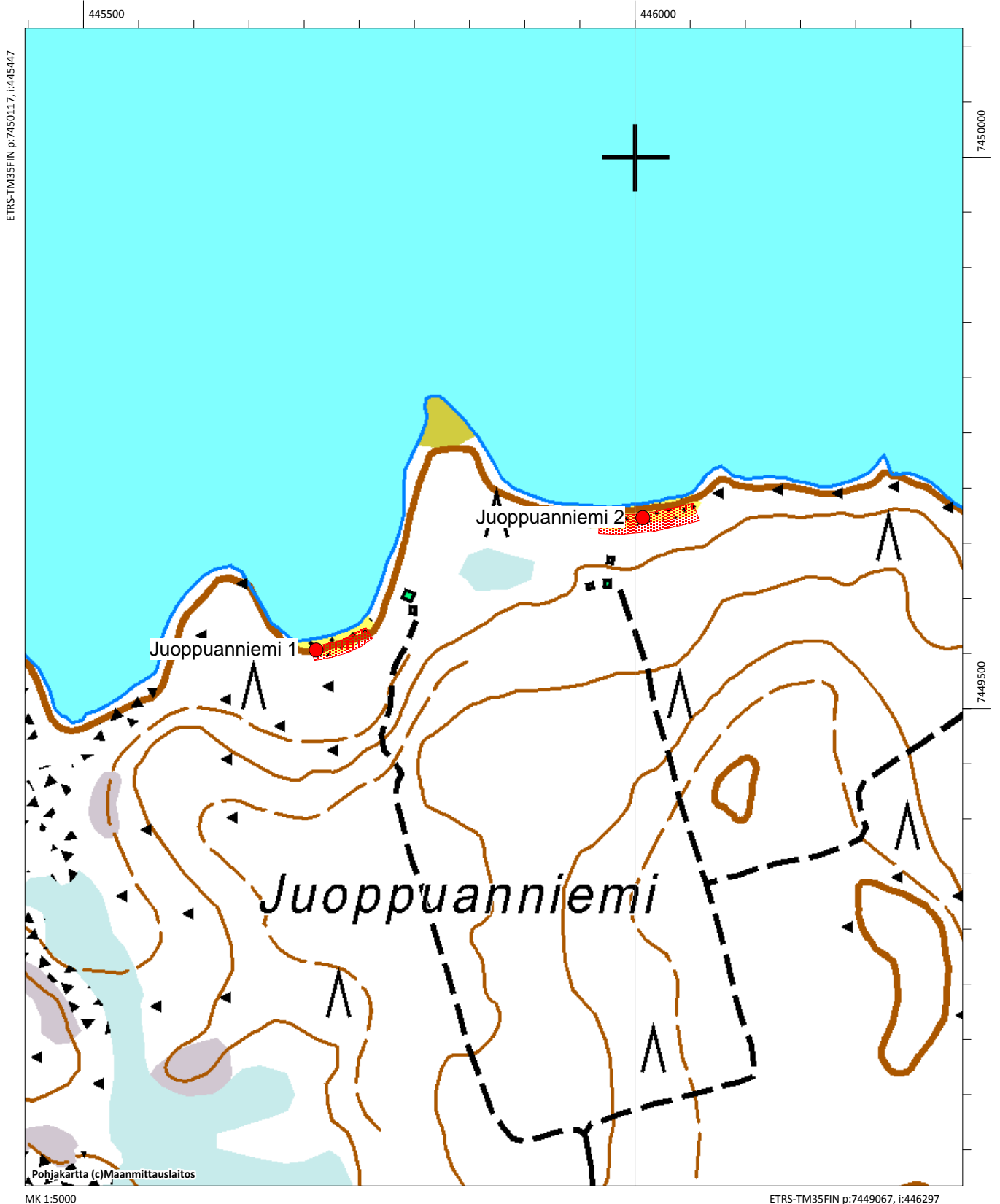
Digikuvat: AKDG5334:1
Löydöt: KM 41408
Aiemmat löydöt: -
Aiemmat tutkimukset: -

Sodankylä. Juoppuanniemi 2. Kvartsi-iskoksia löytyi kuvassa näkyvältä rannalta merkinä esihistoriallisesta asuinpaikasta. Kuva idästä. (AKDG5334:1)

Juoppuanniemi 1, 1000031836, asuinpaikat, ei määritelty, esihistoriallinen

Juoppuanniemi 2, 1000031837, asuinpaikat, ei määritelty, esihistoriallinen

Kemiläissaari 1, 1000031838

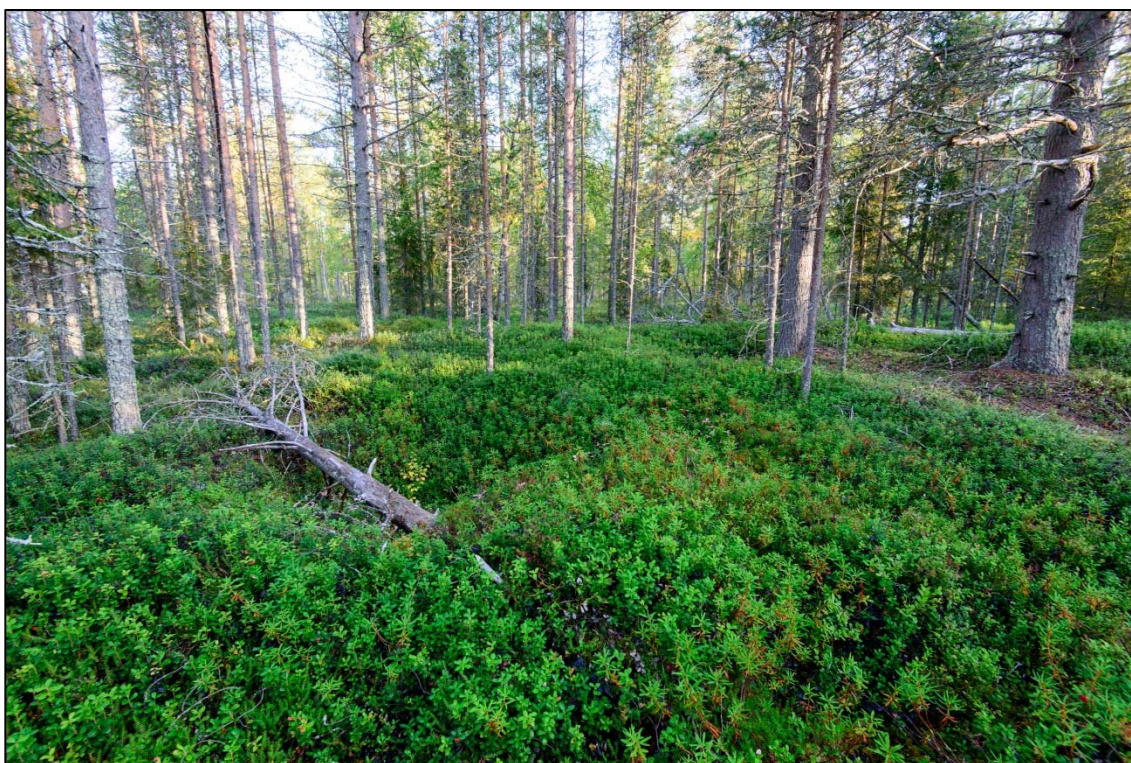
Muinaisjäännöstyyppi: Muinaisjäännösryhmät **Alatyyppi:** -
Lukumäärä: 1 **Ajoitus:** Esihistoriallinen
Laji: Kiinteä muinaisjäännös
ETRS-TM35FIN: P: 7449128 I: 440046 Z: 180
Lähin osoite: Kohde on saarella
Koordinaattiselite: Eteläisimmän pyyntikuopan gps-koordinaatit

Kuvaus: Kohde sijaitsee Unarin Kemiläissaaren eteläkärjessä Hautaniemessä ja sen tarkasti Hannu Kotivuori Lapin maakuntamuseosta inventoinnissaan vuosina 2008–2009 ja kohde tarkastettiin vuoden 2017 inventoinnissa. Kohteeseen kuuluu pyyntikuoppia ja esihistoriallinen asuinpaikka. Pyyntikuopat sijaitsevat metsässä, moreeniharjanteella, parikymmentä metriä rannasta. Kuoppia on 5-6 kappaletta. Vuoden 2017 inventoinnissa havaittiin viisi kuoppaa, Kotivuori mainitsee kuoppia olevan kuusi. Kuopat ovat noin 30x15 metrin kokoisella alueella. Kuoppien halkaisija on noin 2.5 metriä, niissä on näkyvissä vallit. Kuoppien koko ja muoto viittaa pyyntikuoppiin, mutta on mahdollista, että ne on tehty muuhun tarkoitukseen sillä Hautaniemessä on perimätiedon mukaan ollut kesähautoja ja pyyntikuopista noin 100 metriä itään on suorakaiteen muotoisia hautaa muistuttavia kaivantoja melko kivikkoisessa maassa. Rannassa kuoppien kohdalla on hiekkainen niemeke, jonka rannasta poimittiin vuoden 2017 inventoinnissa kvartsi-iskoksia viitteenä esihistoriallisesta asuinpaikasta. Kohteen aluerajaus käsittää pyyntikuopat ja mahdollisen asuinpaikka-alueen kuoppien ja rannan välissä. Hannu Kotivuoren inventointiraportissa vuosilta 2008-2009 on lisätietoja Kemiläissaaren perimätietoihin liittyen. Ilmeisesti saarella on nimensä mukaisesti ollut kemiläisasutusta ns. kemiläiskenttä. Mahdollisesti kenttä on sijainnut juuri saaren eteläosassa, Hautaniemessä.

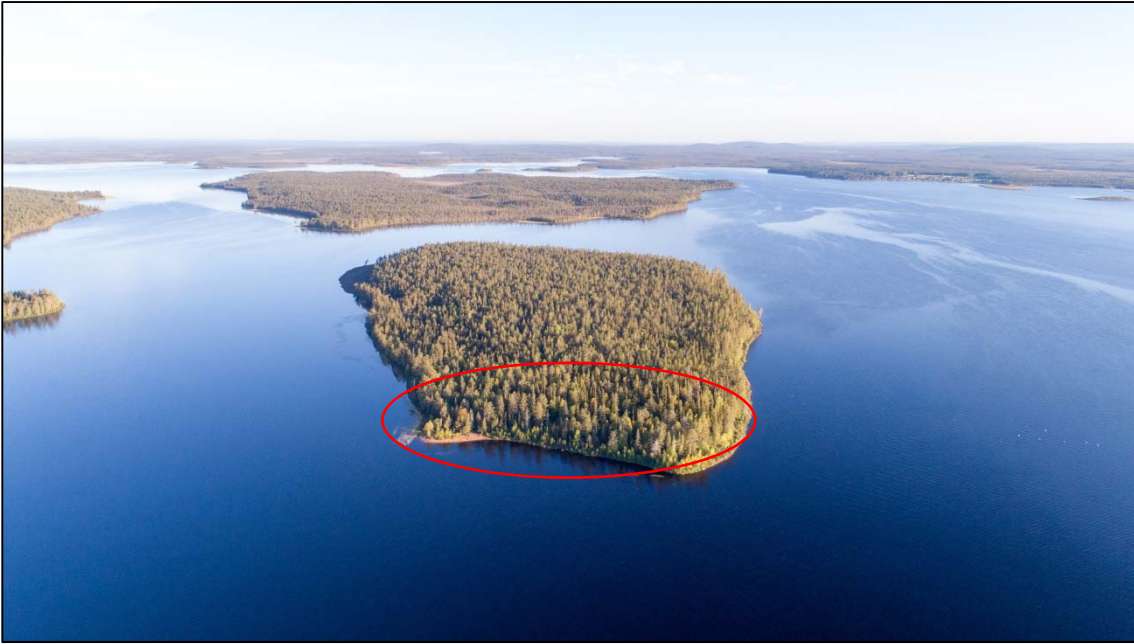
Digikuvat: AKDG5348:1-3
Löydöt: KM 41406
Aiemmat löydöt: -
Aiemmat tutkimukset: Hannu Kotivuori 2008–2009, inventointi (Sodankylä 269)
Alakohteet: Pyyntikuoppa 2 P: 7449137 I: 444043
Pyyntikuoppa 3 P: 7449135 I: 444048
Pyyntikuoppa 4 P: 7449133 I: 444057
Pyyntikuoppa 5 P: 7449134 I: 444062

Sodankylä. Kemiläissaari 1. Asuinpaikkaa niemen Hietaniemen kärjessä Kemiläissaarella. Kvartsi-iskoksia löytyi rantahietkolta. Kuva etelästä. (AKDG5348:1)

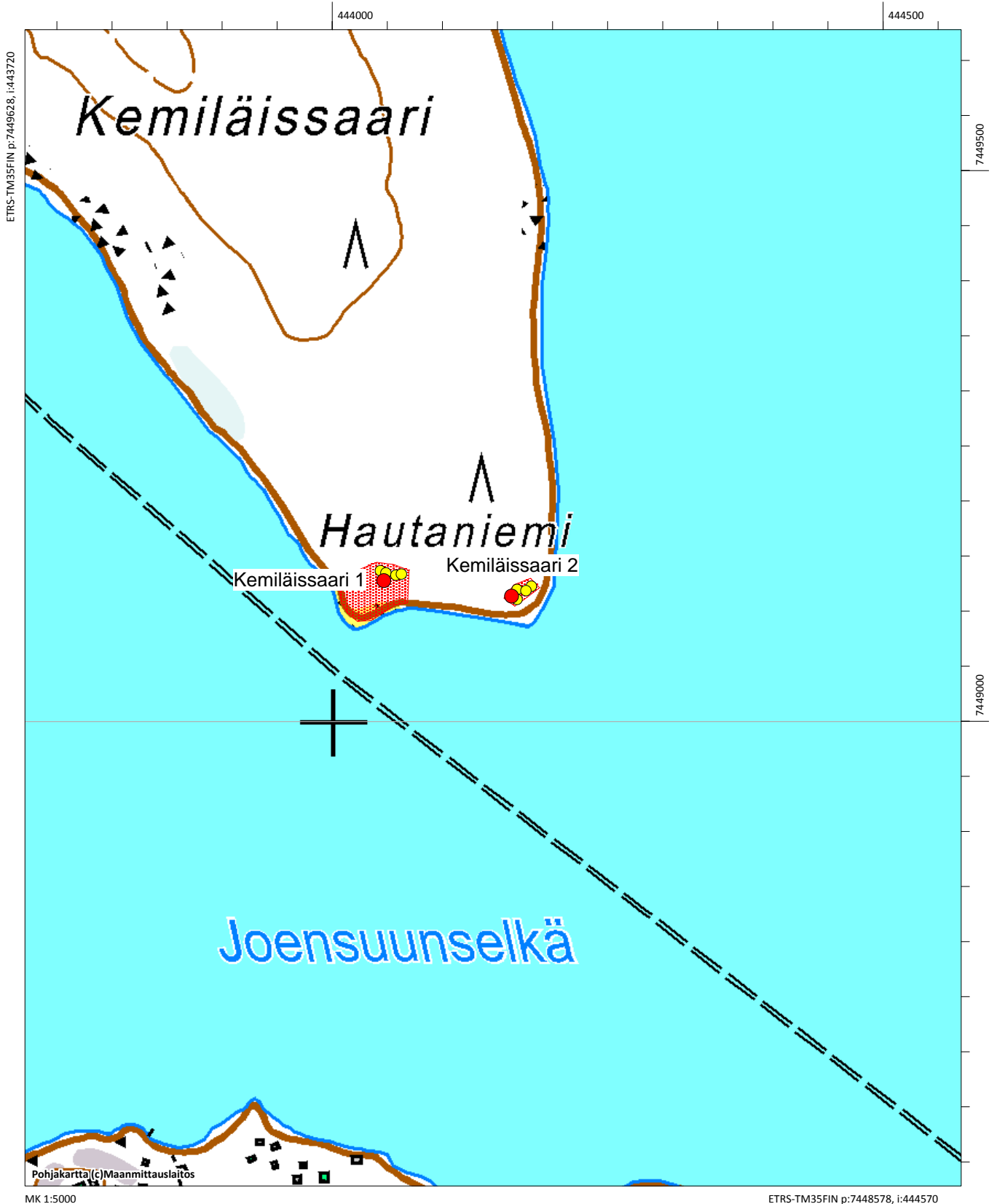

Sodankylä. Kemiläissaari 1. Yksi pyyntikuopista. Kuva etelästä. (AKDG5348:2)

Sodankylä. Kemiläissaari. Kemiläissaari 1 ja 2 sijaitsevat saaren eteläpäässä Kuvauskohterin kuva kaakosta. (AKDG5348:3)

Kemiläissaari 1, 1000031838, muinaisjäännös-ryhmät, ei määritelty, esihistoriallinen
Kemiläissaari 2, 1000031839, hautapaikat, kesähaudat, historiallinen

Kemiläissaari 2, 1000031839

Muinaisjäännöstyyppi: Hautapaikat
Lukumäärä: 7
Laji: Kiinteä muinaisjäännös
ETRS-TM35FIN: P: 7449114 I: 444162 Z: 181
Lähin osoite: Kohde on saarella
Koordinaattiselite: Läntisimmän hautakuopan gps-koordinaatit

Alatyyppi: Kesähaudat
Ajoitus: Historiallinen

Kuvaus: Kohde sijaitsee Unarin Kemiläissaaren eteläkärjessä Hautaniemessä ja sen tarkasti Hannu Kotivuori Lapin maakuntamuseosta inventoinnissaan vuosina 2008–2009 ja kohde tarkastettiin myös vuoden 2017 inventoinnissa. Kemiläissaarella on perimätiedon mukaan ollut kesähaudapaikka (G.A. Andersson 1914: Tietoja Sodankylän ja Kittilän pitäjiä aikaisemmista ja myöhemmistä waiheista, s. 74.) Hautaniemen kaakkoiskärjessä, noin 20 metriä rannasta, on melko kivikkoisen törmän päällä seitsemän erikokoista kuoppaa. Suurimmat kuopat ovat pituudeltaan 2.-2.5 metriä ja leveydeltään 0,5-1 metriä. Syvyyttä kuopilla on puolisen metriä. Muut kuopat ovat pituudeltaan noin metri ja leveydeltään puoli metriä, lisäksi on vielä hieman pienempiä kuoppia. Vuoden 2017 inventoinnissa tallennettiin yhteensä viiden hautakuopan gps-koordinaatit, yhdessä oli kaksi hautaa aivan rinnakkain, pienimpiä kuoppia ei mitattu.

Digikuvat: AKDG5349:1

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: Hannu Kotivuori 2008–2009, inventointi (Sodankylä 270)

Alakohteet: Hautakuoppa 2, P: 7449120, I: 444167

Hautakuoppa 3, P: 7449111, I: 444167

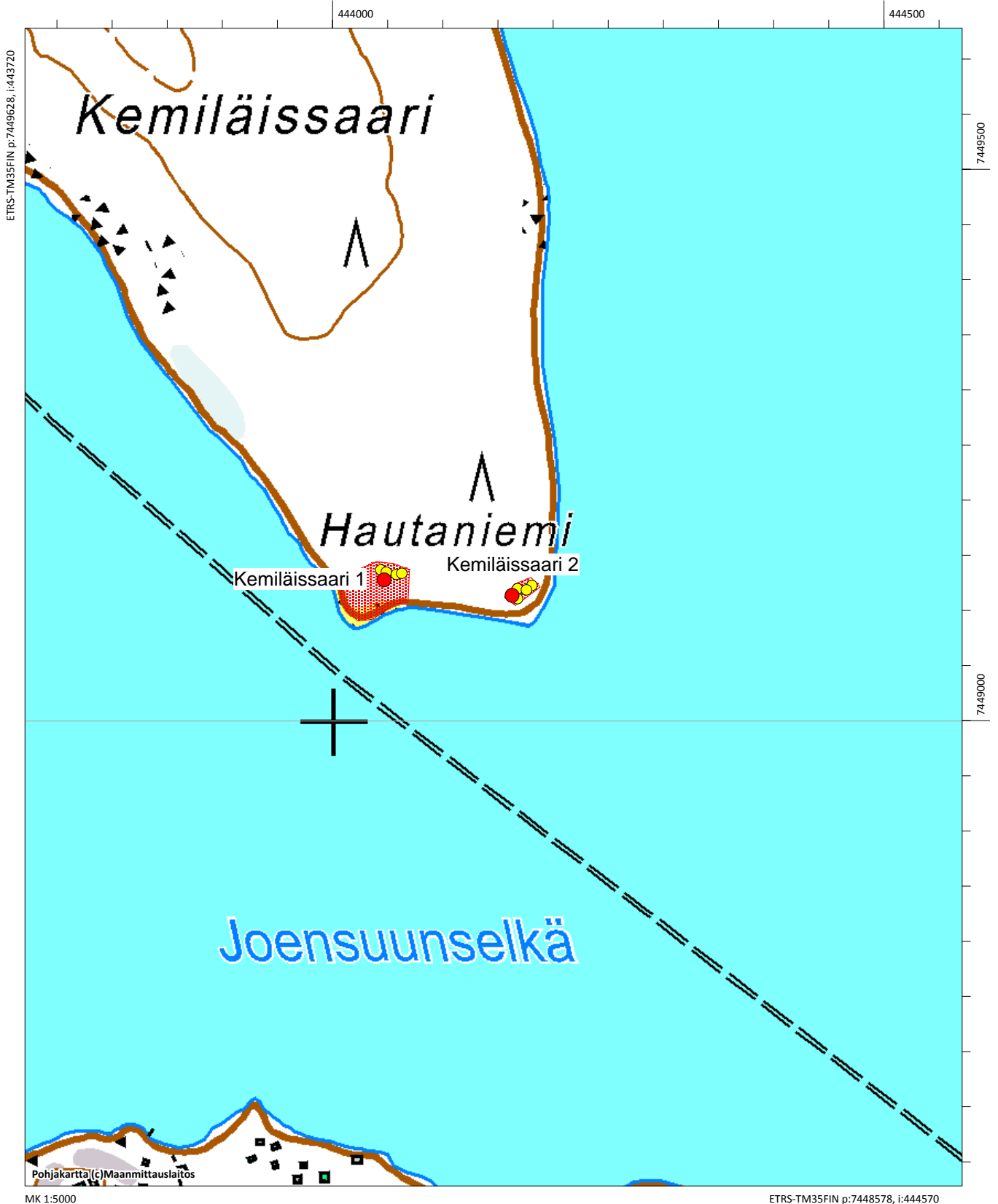
Hautakuoppa 4, P: 7449123, I: 444180

Hautakuoppa 5, P: 7449119, I: 444175

Sodankylä. Kemiläissaari 2. Yksi hautakuopista. Kuva idästä. (AKDG5349:1)

Kemiläissaari 1, 1000031838, muinaisjäännös-ryhmät, ei määritelty, esihistoriallinen
Kemiläissaari 2, 1000031839, hautapaikat, kesähaudat, historiallinen

Kemiläissaari 3, 1000031840

Muinaisjäännytyystyyppi: Kivirakenteet **Alatyyppi:** Rajamerkit
Lukumäärä: 1 **Ajoitus:** Historiallinen
Laji: Kiinteä muinaisjäännytyys
ETRS-TM35FIN: P: 7449709 I: 443628 Z: 180
Lähin osoite: Kohde on saarella
Koordinaattiselite: Rajamerkin gps-koordinaatit

Kuvaus: Kohde löytyi vuoden 2017 inventoinnissa, se sijaitsee Kemiläissaaren luoteiskulmassa. Saaren länsilaidan pohjoisosassa on laaja puuton rantakivikko, jonka pohjoispuolella, metsässä, on rajamerkki. Rajamerkki on rannasta noin 10 metriä. Noin metrin korkea ja puolisen metriä leveä kivilaaka on nostettu pystyyn kivilatomuksen keskelle. Kivessä ei ole mitään merkintöjä. Latomus on neliskanttinen, sivun pituus pari metriä. Rajamerkki muistuttaa Porosaarella olevia rajamerkkejä, se voi liittyä Lapin ja Lannan rajan vetoon 1600-luvun lopulla tai olla myöhempi tilusmerkki.

Digikuvat: AKDG5332:1-3
Löydöt: -
Aiemmat löydöt: -
Aiemmat tutkimukset:

Sodankylä. Kemiläissaari 3. Rajamerkki koostuu kivilatomuksesta, jonka keskellä on pystyyn nostettu kivipaasi. Kuva lännestä (AKDG5332:2.)

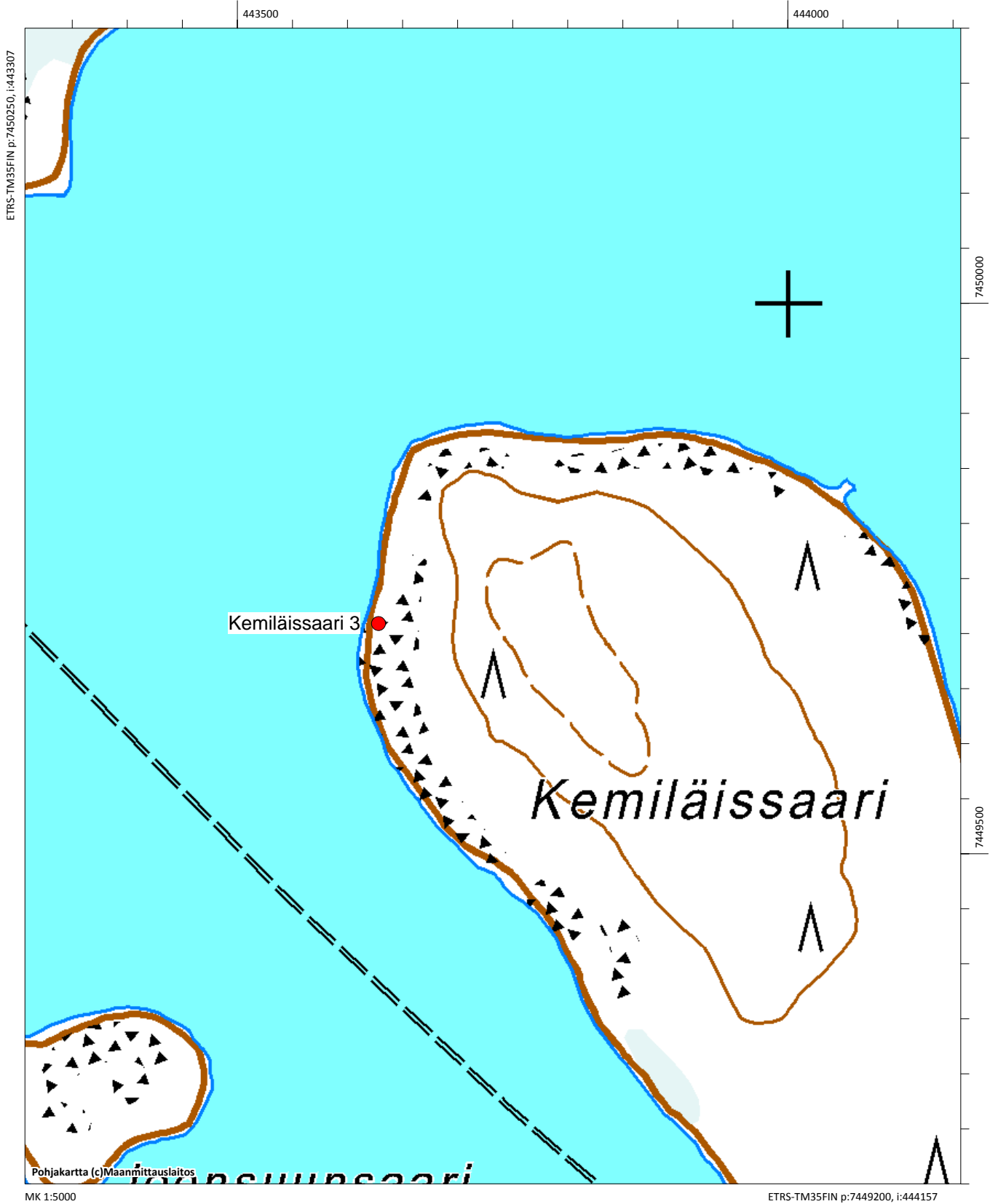

Sodankylä. Kemiläissaari 3. Rajamerkki saaren luoteiskulmassa lähellä rantaa. Kuva idästä. (AKDG5332:1.)

Sodankylä. Kemiläissaari 3. Rajamerkki. Kuva pohjoisesta. (AKDG5332:3)

Kemiläissaari 3, 1000031840, kivirakenteet, rajamerkit, historiallinen

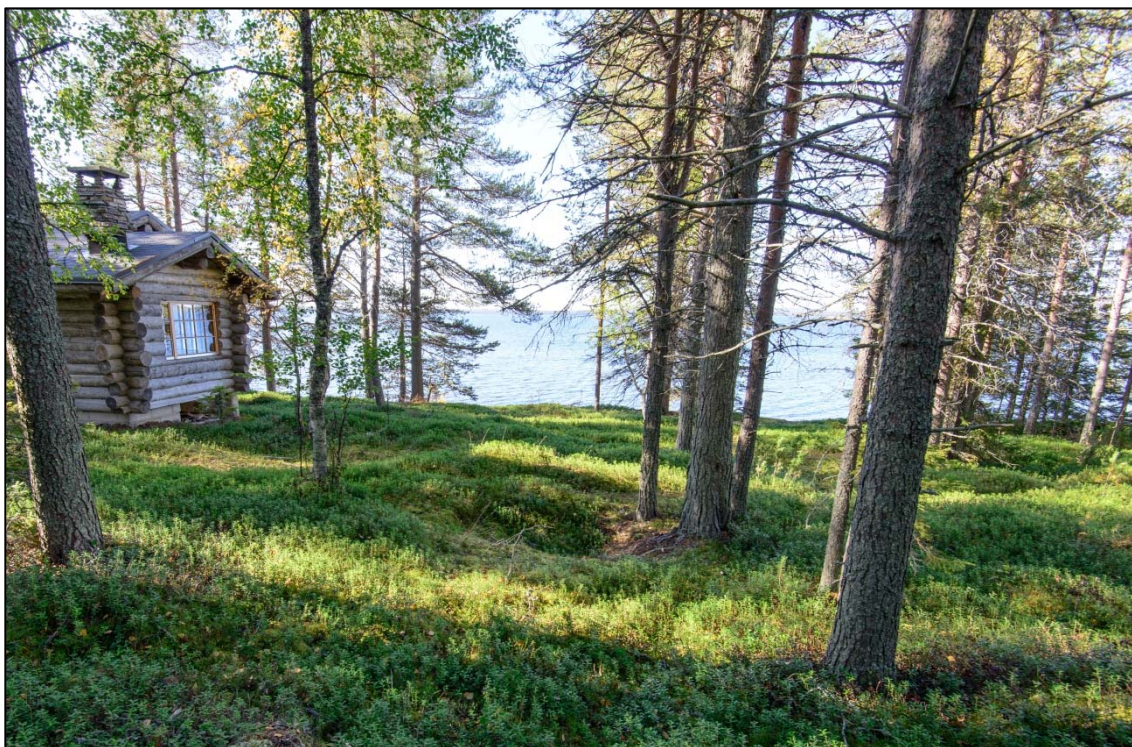
Korkialiete, 100031841

Muinaisjäännöstyyppi:	Asuinpaikat	Alatyyppi:	Talonpohjat
Lukumäärä:	1	Ajoitus:	Historiallinen
Laji:	Kiinteä muinaisjäännös		
ETRS-TM35FIN:	P: 7451747 I: 447655 Z: 185		
Lähin osoite:	Siliäpalontie 228, Sodankylä		
Koordinaattiselite:	Kuopan gps-koordinaatit		

Kuvaus: Kohde sijaitsee Unarin itärannalla Marjatanniemen pohjoispuolella olevassa Korkialietteessä. Hannu Kotivuori Lapin maakuntamuseosta havaitsi paikalla pyyntikuopan ja mahdollisen tupasijan vuosien 2008–2009 inventoinnissaan ja kohde tarkastettiin myös vuoden 2017 inventoinnissa. Korkealiete on jyrkän rantatörmän päällä, jolla on kesämökki. Alue on hiekkapohjaista mäntykangasta. Mökin saunarakennuksen koillispuolella on kuoppa, joka voi olla pyyntikuoppa. Kuopan ja mökin välissä on Kotivuoren mukaan nelikulmainen matala valli, jonka itä-koilliskulmassa palaneiden kivien kasauma. Vuoden 2017 inventoinnissa todettiin kuopan erottuvan selvästi, mutta vallimaisen rakenteen olevan tulkinnallisen ja heikosti erottuva.

Tuvanpohjan pohjoispuolella noin viiden metrin päässä on noin metrin kanttiinsa oleva betoniantura ja sen vieressä ruosteisia pellin kappaleita ja epämääräistä metalliromua. Anturasta noin kolme metriä pohjoiseen on pienempi betonimöykky, noin 30 cm kanttinsa. Paikalla on ilmeisesti ollut jonkinlainen rakenne tai rakennus, mutta ainakaan vuoden 1970 peruskartassa ei ole siihen liittyviä merkintöjä, joten luultavasti se ajoittuu 1940–60 –luvulle.

Digikuvat:	AKDG5344:1-2
Löydöt:	-
Aiemmat löydöt:	-
Aiemmat tutkimukset:	Hannu Kotivuori 2008–2009, inventointi (Sodankylä 262)

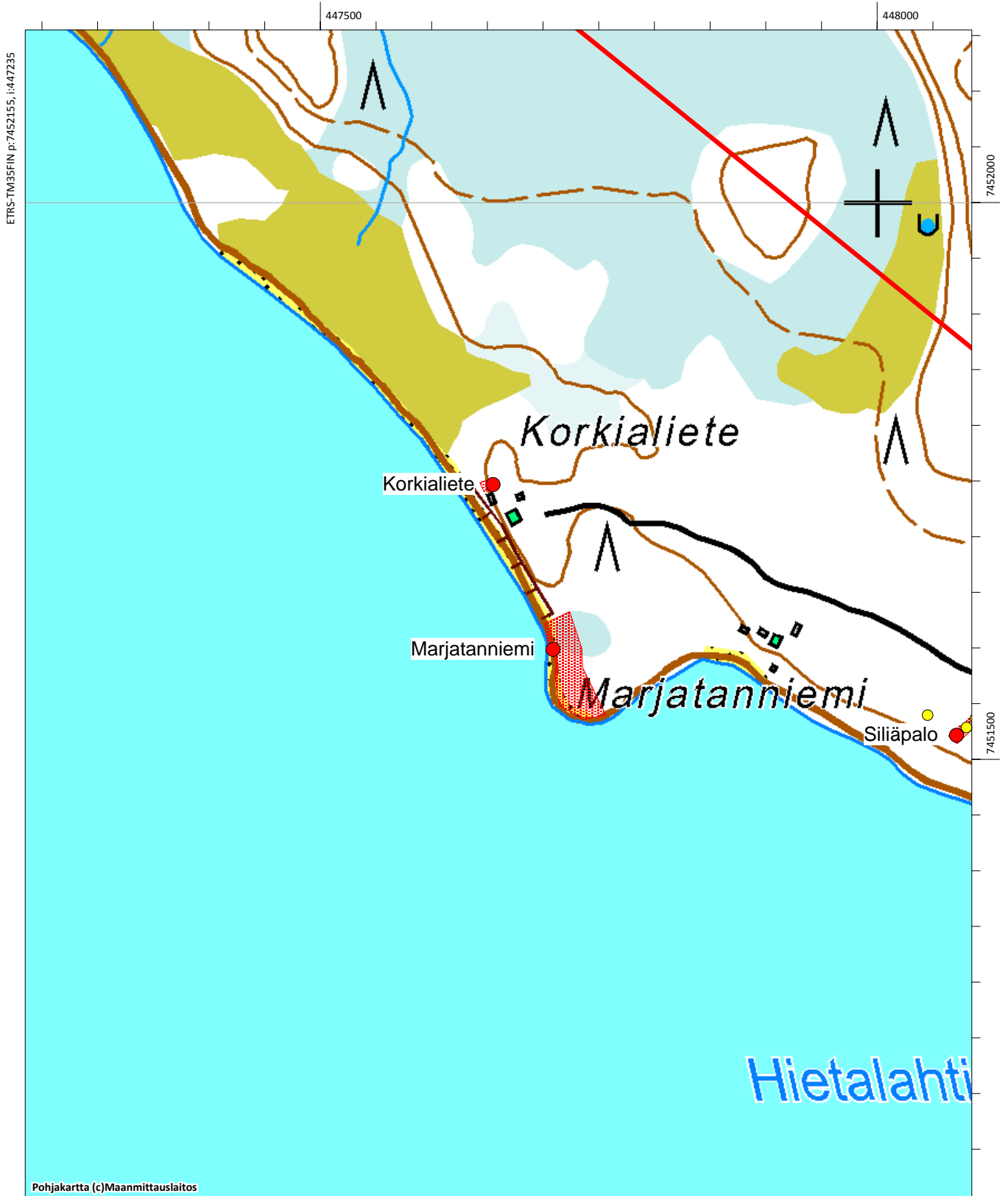
Sodankylä. Korkialiete. Kuoppa mökin tuntumassa. Kuva idästä. (AKDG5344:1)

Sodankylä. Korkialiete. Todennäköisesti rakennuksen tai muun rakenteen betoniantura ja metalliromua.
Kuva etelästä. (AKDG5344:2)

Korkialiete, 1000031841, asuinpaikat, talonpohjat, historiallinen

Marjatanniemi, 1000031843, asuinpaikat, ei määritelty, esihistoriallinen

Luusuanperä, 100031842

Muinaisjäänntyyppi: Asuinpaikat
Lukumäärä: 1
Laji: Kiinteä muinaisjäänös
ETRS-TM35FIN: P: 7446888 I: 445900 Z: 180
Lähin osoite: Juoppuanniementie 62, Sodankylä
Koordinaattiselite: Kvartsi-iskosten löytöpaikan gps-koordinaatit alueen länsipäässä.

Alatyyppi: -
Ajoitus: Esihistoriallinen

Kuvaus: Kohde sijaitsee Unari-järven eteläosassa, Luusuanperässä, josta lähtee järven lasku-uoma etelään. Luusuanperän rannalla, Nivakummun pohjoispuolella on rantahietikko, jolta poimittiin kvartsi-iskoksia ja serti-iskos vuoden 2017 inventoinnissa. Löytöjä tuli moottorikelkkareitin kohdalta ja siitä lounaaseen olevalta rantahietikolta. Hietikon katkaisee pieni kivinen niemi. Kyseessä vaikuttaa olevan esihistoriallinen asuin- tai leiripaikka, rantavyöhyke on oleskeluun sopiva ja helppo rantautua ja on kulkuväylänä toimineen Luusuanperän rannalla. Asuinpaikka rajautunee melko kapealle kaistaleelle rannan tuntumassa. Hietikon takana on rantapalte, jonka taakse tehdyistä parista koepistosta ei tullut löytöjä. Maaperä oli hienoa harmaanruskeaa hiesua. Ranta on tällä kohtaa melko alava, palteen takana osin soinen. Aluerajaus on tehty löytöjen perusteella rannan suuntaisesti noin 200 metriä pitkäksi. Pituus johtuu siitä, että löytöjä tuli sieltä täältä, pääosin kuitenkin lounais- ja koillispäästä. Niiden välinen alue on kuitenkin asuinpaikaksi sopivaa ja laajuus ja säilyneisyys selviää koekaivauksella Asuinpaikan leveys rannasta poispäin on arvioitu noin 15–20 metriin.

Digikuvat: AKDG5337:1-2
Löydöt: KM 41409
Aiemmat löydöt: -
Aiemmat tutkimukset: -

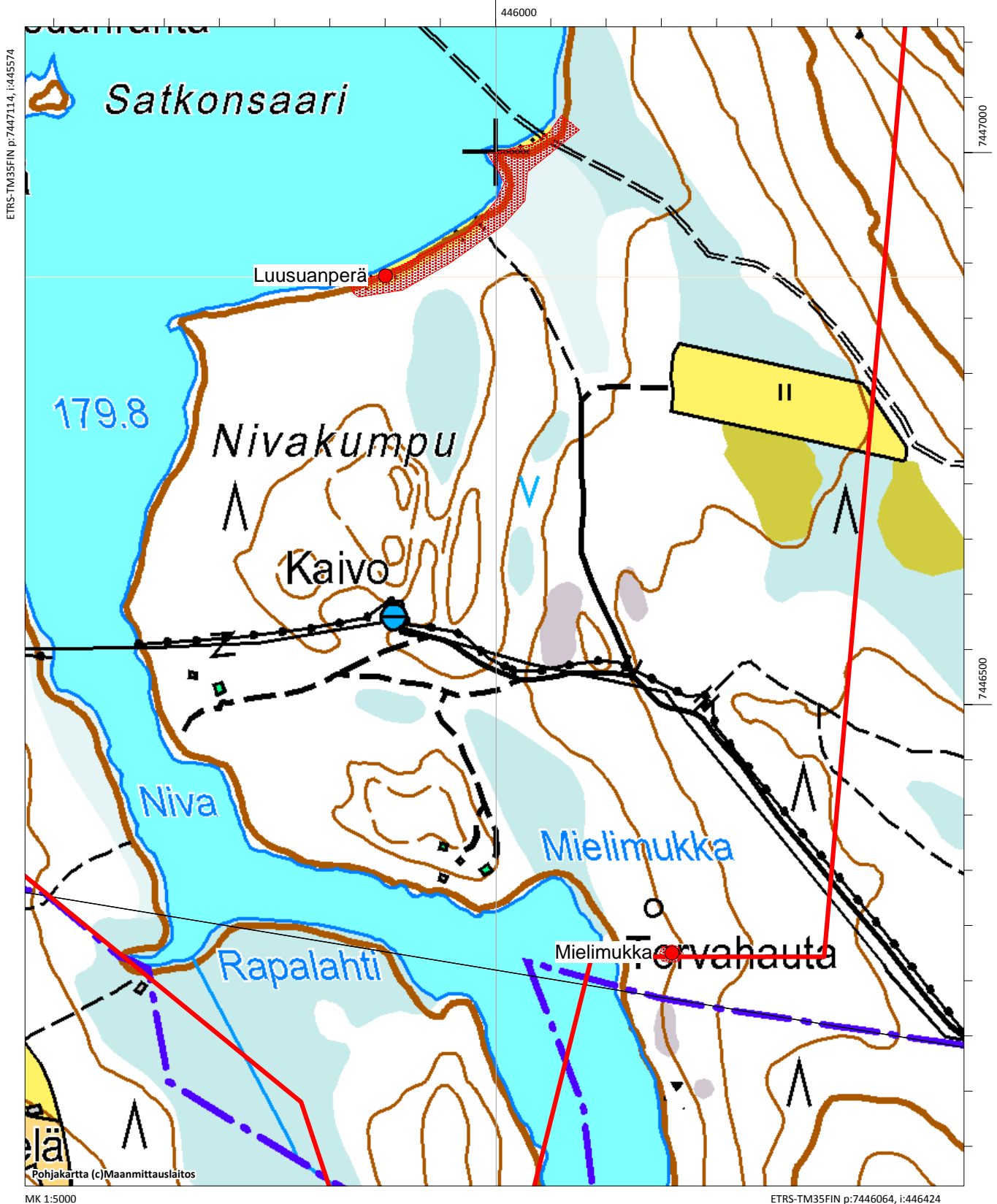
Sodankylä. Luusuanperä. Kvartsi-iskoksia löytyi kuvassa näkyvältä rantahietikolta merkinä esihistoriallisesta asuinpaikasta. Kuva lännestä. (AKDG5337:1)

Sodankylä. Luusuanperä. Kvartsi-iskoksia ja serti-iskos löytyi kuvassa näkyvältä rantahietikolta. Asuinpaikka jatkuu kuvassa olevan nimen toiselle puolelle. (AKDG5337:2)

Luusuanperä, 1000031842, asuinpaikat, ei määritelty, esihistoriallinen

Mielimukka, 1000031844, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Marjatanniemi, 1000031843

Muinaisjäännytyyppi: Asuinpaikat **Alatyyppi:** -
Lukumäärä: 1 **Ajoitus:** Esihistoriallinen
Laji: Kiinteä muinaisjäänös
ETRS-TM35FIN: P: 7451599 I: 447709 Z: 180
Lähin osoite: Siliäpalontie 226, Sodankylä
Koordinaattiselite: Kvartsi-iskosten löytöpaikan gps-koordinaatit

Kuvaus: Kohde sijaitsee Unari-järven itärannalla Marjatanniemessä. Alue on hiekkapohjaista mäntykangasta. vuoden 2017 inventoinnissa Marjatanniemen kärjen pohjoispuolella olevalta rantahietikolta löytyi kvartsi-iskoksia. Löytöpaikka on Korkialietteen korkean rantatörmän eteläpuolella, missä törmä laskee muodostaen tasaisen alueen Marjatanniemessä. Alue on esihistorialliseksi asuinpaikaksi hyvin sopiva, ranta nousee hieman muodostaen tasaisen kuivan kankaan ja ranta on hyvä rantautumiseen. Marjatanniemeen tehtiin kolme koekuoppaa, mutta niistä ei tullut löytöjä. Marjatanniemen kärjessä on lisäksi vallimainen kivirakennelma. Valli ei vaikuta paltekiveykseltä vaan ennemminkin kasatulta. Vallin pituus on 15 metriä pitkä kiertäen niemen pohjoislaitaa rantatörmän päällä, vallin leveys on noin metri ja korkeus alle puoli metriä. Valliin on tehty myös poteromainen kuoppa, halkaisija noin metri ja syvyys puolisen metriä. Hannu Kotivuori mainitsee vuosien 2008–2009 inventointiraportissaan, että Marjatanniemessä on perimätiedon mukaan asunut lappalaisukko Marjetta, paikka tunnettiin myös nimellä Marjetan liete (G.A. Andersson 1914: Tietoja Sodankylän ja Kittilän pitäjäen aikaisemmista ja myöhemmistä waiheista, s. 77.). Mahdollisesti kivivalli liittyy tähän.

Kohteen aluerajaus käsittää potentiaalisen asuinpaikka-alueen ja niemen kivivallin. Asuinpaikan laajuus ja säilyneisyys selviää koekaivauksella.

Digikuvat: AKDG5335:1-3
Löydöt: KM 41411
Aiemmat löydöt: -
Aiemmat tutkimukset: Hannu Kotivuori 2008–2009, inventointi (Sodankylä 262)

Sodankylä. Marjatanniemi. Kivivalli niemen kärjessä. Kuva lännestä. (AKDG5335:1)

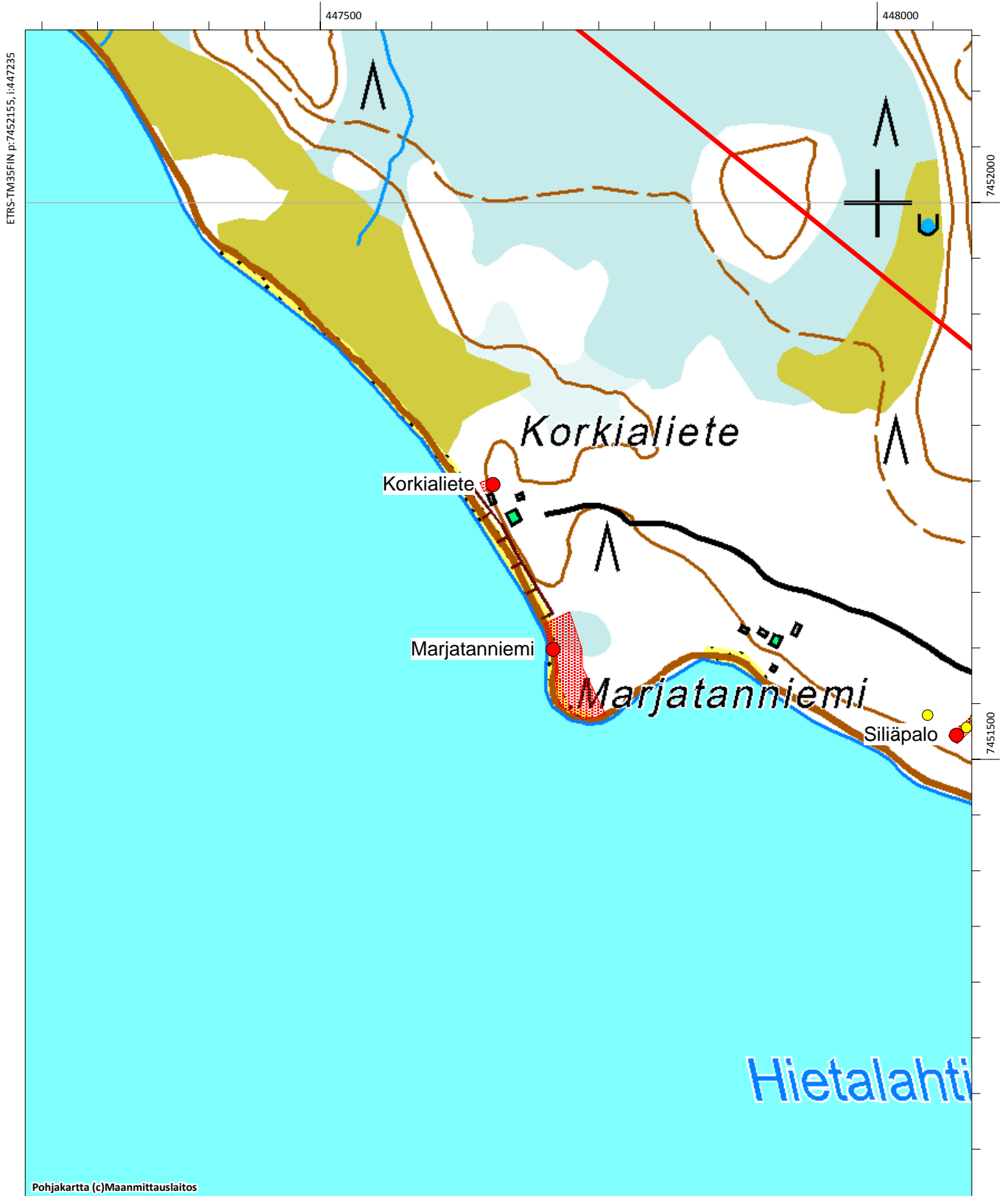
Sodankylä. Marjatanniemi. Esihistoriallista asuinpaikkaa niemen pohjoispuolella. Kuva etelästä. (AKDG5335:2)

Sodankylä. Marjatanniemi kuvattuna järveltä, lännestä. (AKDG5335:3)

Korkialiete, 1000031841, asuinpaikat, talonpohjat, historiallinen

Marjatanniemi, 1000031843, asuinpaikat, ei määritelty, esihistoriallinen

Mielimukka, 1000031844

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat **Alatyyppi:** Tervahaudat
Lukumäärä: 1 **Ajoitus:** Historiallinen
Laji: Kiinteä muinaisjäännös
ETRS-TM35FIN: P: 7446275 I: 446159 Z: 185
Lähin osoite: Nivakummuntie 128, Sodankylä
Koordinaattiselite: Tervahaudan gps-koordinaatit

Kuvaus: Kohde sijaitsee Unari-järven eteläosassa Luusuanperän eteläpuolella olevan Nivan itärannalla Mielimukan kohdalla. Tervahauta on kaivettu mäen rinteeseen noin 50 metriä rannasta. Sodankylän ja Rovaniemen raja on vain noin 30 metriä sen eteläpuolella. Peruskartan tervahauta-merkintä on noin 50 metriä liian pohjoisessa. Tervahauta on halkaisijaltaan noin 8 metriä vallin päältä mitattuna, syvyys on noin 1-1,5 metriä. Tervahaudan halssi laskee alarinteeseen, länteen, kohti Nivaa. Alue on tuoretta kangasta, joka kasvaa sekametsää.

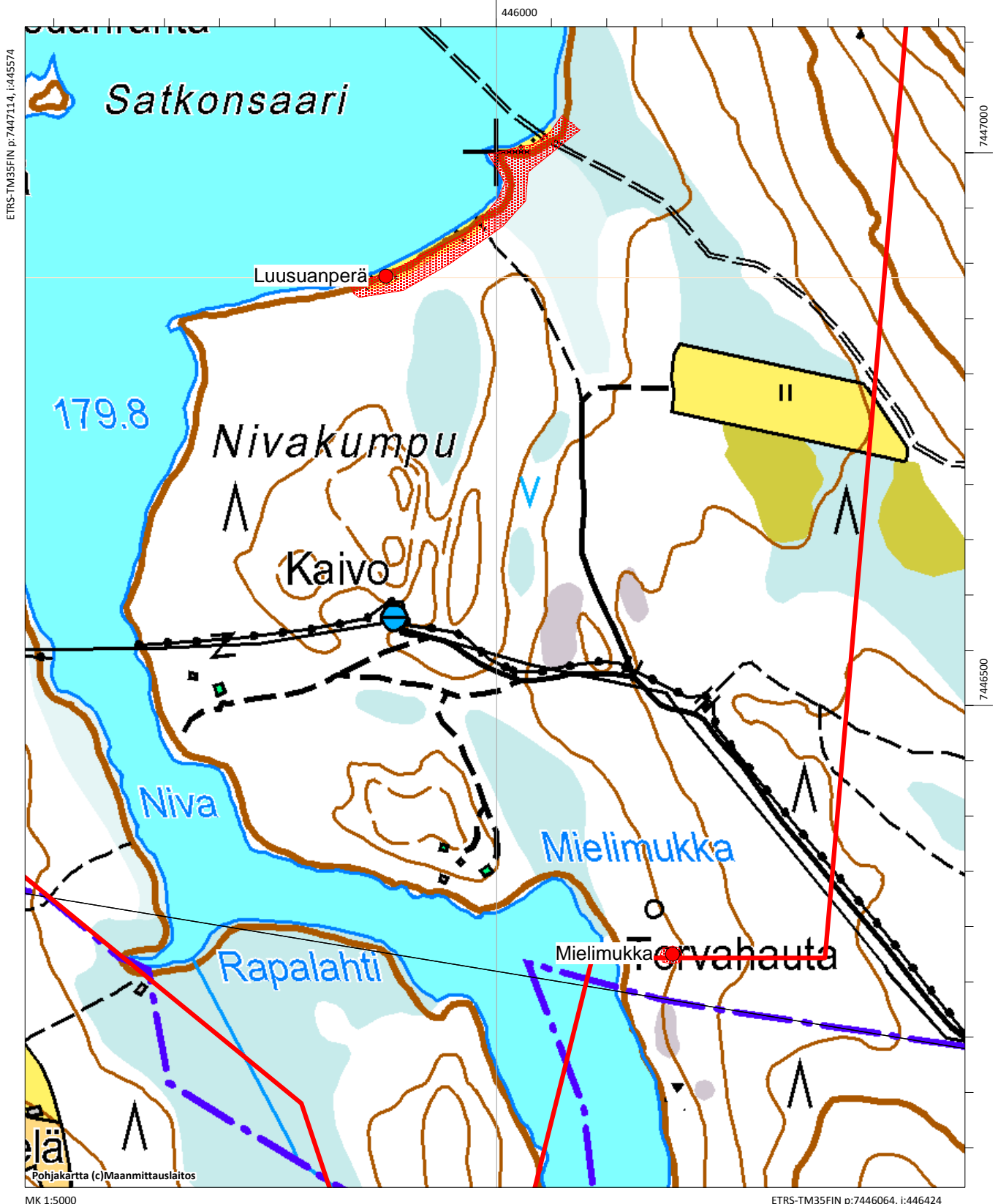
Digikuvat: AKDG5345:1
Löydöt: -
Aiemmat löydöt: -
Aiemmat tutkimukset: -

Sodankylä. Mielimukka. Tervahauta kuvattuna lännestä. (AKDG5345:1)

Luusuanperä, 1000031842, asuinpaikat, ei määritelty, esihistoriallinen

Mielimukka, 1000031844, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

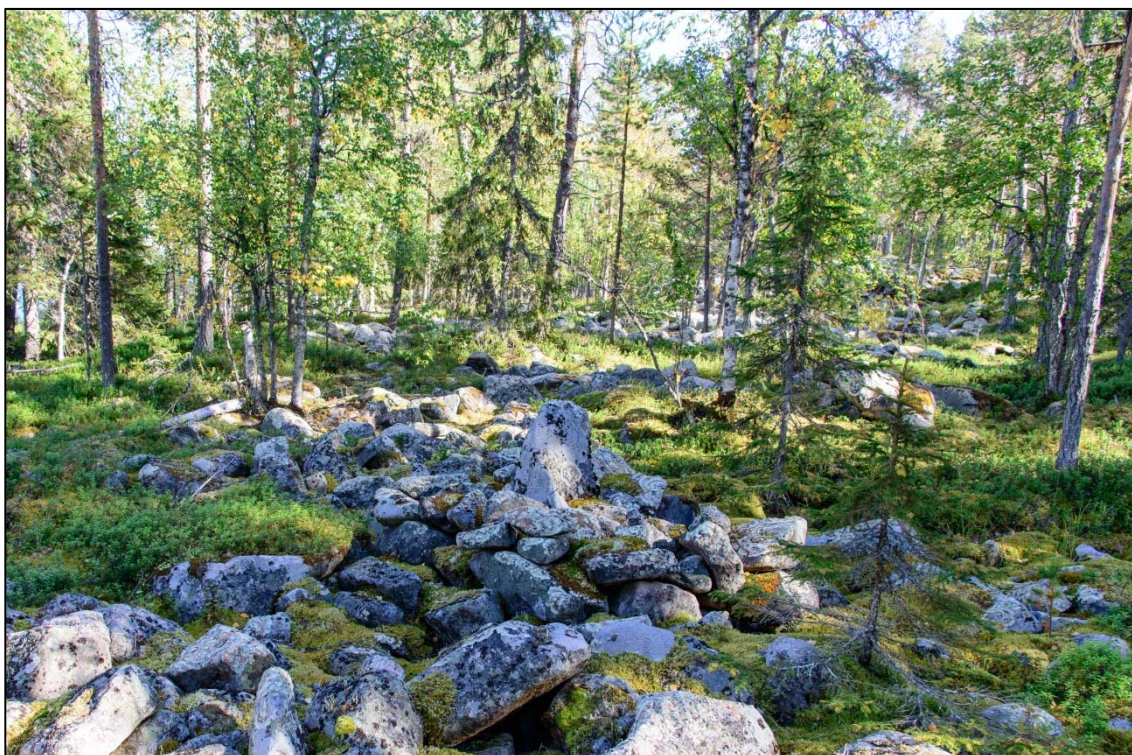
Noidanniemi 1, 1000031845

Muinaisjäännöstyyppi:	Kivirakenteet	Alatyyppi:	Rajamerkit
Lukumäärä:	1	Ajoitus:	Historiallinen
Laji:	Kiinteä muinaisjäännös		
ETRS-TM35FIN:	P: 7452321 I: 442708	Z: 180	
Lähin osoite:	Kohde on saarella		
Koordinaattiselite:	Rajamerkin gps-koordinaatit		

Kuvaus: Kohde sijaitsee Unari-järven Porosaaren pohjoisosassa, Karintakaisenniemen kärjessä, noin 20 metriä rannasta. Noin 0,7 m korkea ja puolisen metriä halkaisijaltaan oleva pitkulainen kivipaasi on nostettu pystyyn kivilatomuksen keskelle. Latomus on noin pari metriä kanttiinsa ja koko rakennelman korkeus on noin metri. Latomus on tehty rannan tuntumassa olevaan rakkamaiseen kivikkoon, joka kiertää rantaa seuraavana vyönä osassa saaren pohjois- ja länsireunaa. Alue kasvaa sekametsää. Rajamerkin ja rajan ikä on epäselvä. Edesmenneen professori Kyösti Julkun julkaiseman (ks.Kemin pitäjän ja Kemin Lapin rajan merkitseminen maastossa. Faravid 17/93. 1995:145-146) artikkelin perusteella kiven luku tarkoittaa vuosilukua 1696 ja kyseessä on ns. Lapin ja Lannan rajan rajamerkki. Rovaniemen maakuntamuseon arkeologin Hannu Kotivuori epäilee Julkun tulkintaa ja tulkitsee rajakiven myöhemmäksi tilusrajan merkiksi.

Kohteen sijainti on hieman virheellinen Kotivuoren raportissa vuodelta 2007, rajamerkki ei ole Noidanniemessä vaan sen itäpuolella olevassa Karintakaisenniemessä.

Digikuvat:	AKDG5330:1-3
Löydöt:	-
Aiemmat löydöt:	-
Aiemmat tutkimukset:	Hannu Kotivuori 2007, tarkastus

Sodankylä. Noidanniemi 1. Rajamerkki on kasattu rantarakassa. Kuva lännestä. (AKDG5330:1)

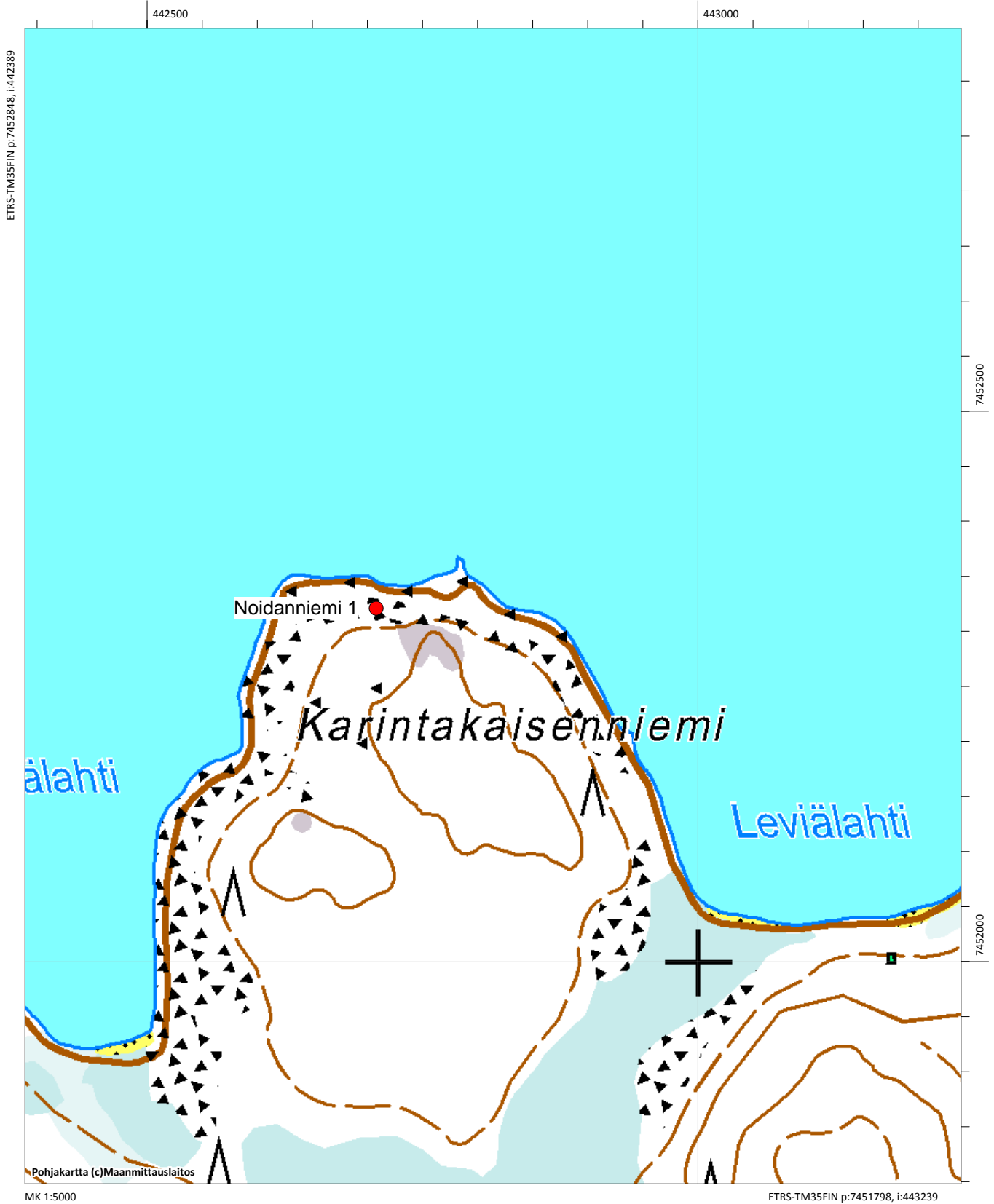

Sodankylä. Noidanniemi 1. Rajamerkin kivipaadessa on luku 169. (AKDG5330:2.)

Sodankylä. Noidanniemi 1. Rajamerkki kuvattuna etelästä. (AKDG5330:3)

Noidanniemi 1, 1000031845, kivirakenteet, rajamerkit, historiallinen

Noidanniemi 3, 1000031846

Muinaisjäännöstyyppi: Kivirakenteet **Alatyyppi:** Rajamerkit
Lukumäärä: 1 **Ajoitus:** Historiallinen
Laji: Kiinteä muinaisjäännös
ETRS-TM35FIN: P: 7451188 I: 442054 Z: 180,5
Lähin osoite: Kohde saarella
Koordinaattiselite: Rajamerkin gps-koordinaatit

Kuvaus: Kohde sijaitsee Unari-järven Porosaaren länsirannalla, Noidanniemen eteläpuolella olevassa länteen pistävässä niemessä, noin 20 metriä rannasta. Noin metrin korkea ja puolisen metriä leveä kivilaaka on nostettu pystyyn kivilatomuksen keskelle. Kivessä ei ole mitään merkintöjä. Latomus on noin kooltaan 1,8 x 1,2 metriä ja koko rakennelman korkeus on noin metri. Latomus on tehty rannan tuntumassa olevaan rakkamaiseen kivikkoon, joka kiertää rantaa seuraavana vyönä osassa saaren pohjois- ja länsireunaa.

Digikuvat: AKDG5331:1-2
Löydöt: -
Aiemmat löydöt: -
Aiemmat tutkimukset: Hannu Kotivuori 2007, tarkastus

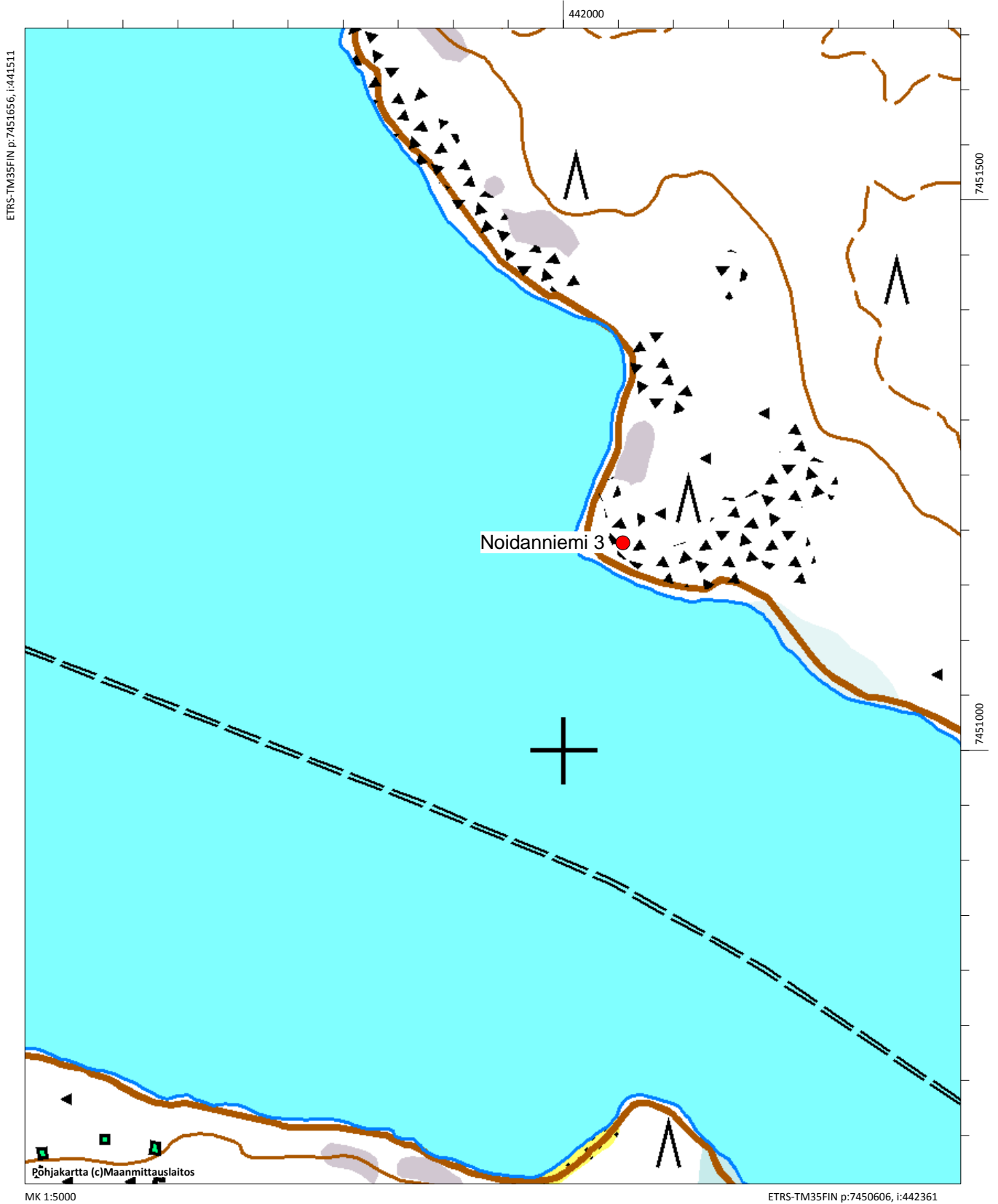

Sodankylä. Noidanniemi 3. Rajamerkki rantakivikossa. Kuva luoteesta. (AKDG5331:1)

Sodankylä. Noidanniemi 3. Rajamerkki rantakivikossa. Kuva idästä. (AKDG5331:2)

Noidanniemi 3, 1000031846, kivirakenteet, rajamerkit, historiallinen

Porosaari 1, 1000031847

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat **Alatyyppi:** Pyyntikuopat
Lukumäärä: 1 **Ajoitus:** Ajoittamaton
Laji: Kiinteä muinaisjäännös
ETRS-TM35FIN: P: 7451865 I: 443521 Z: 185
Lähin osoite: Kohde saarella
Koordinaattiselite: Pyyntikuopan gps-koordinaatit

Kuvaus: Kohde sijaitsee Unarin Porosaarella, noin 100 metriä Porosaaren talon peltojen lounaiskulmasta länteen, kuopan vierestä kulkee polku. Kuopan havaitsi Hannu Kotivuori Lapin maakuntamuseosta inventoinnissaan vuosina 2008–2009 ja kohde tarkastettiin myös vuoden 2017 inventoinnissa. Alue on melko kivistä moreenia, metsätyyppinä kuivahko kangasmetsä. Kuoppa on halkaisijaltaan pari metriä ja matalahko, noin 30 cm syvä. Kyseessä voi olla jokin muu kuoppajäännös kuin pyyntikuoppa, koska maaperä on hyvin kivistä pyyntikuoppien kaivamista ajatellen.

Digikuvat: AKDG5347:1

Löydöt: -

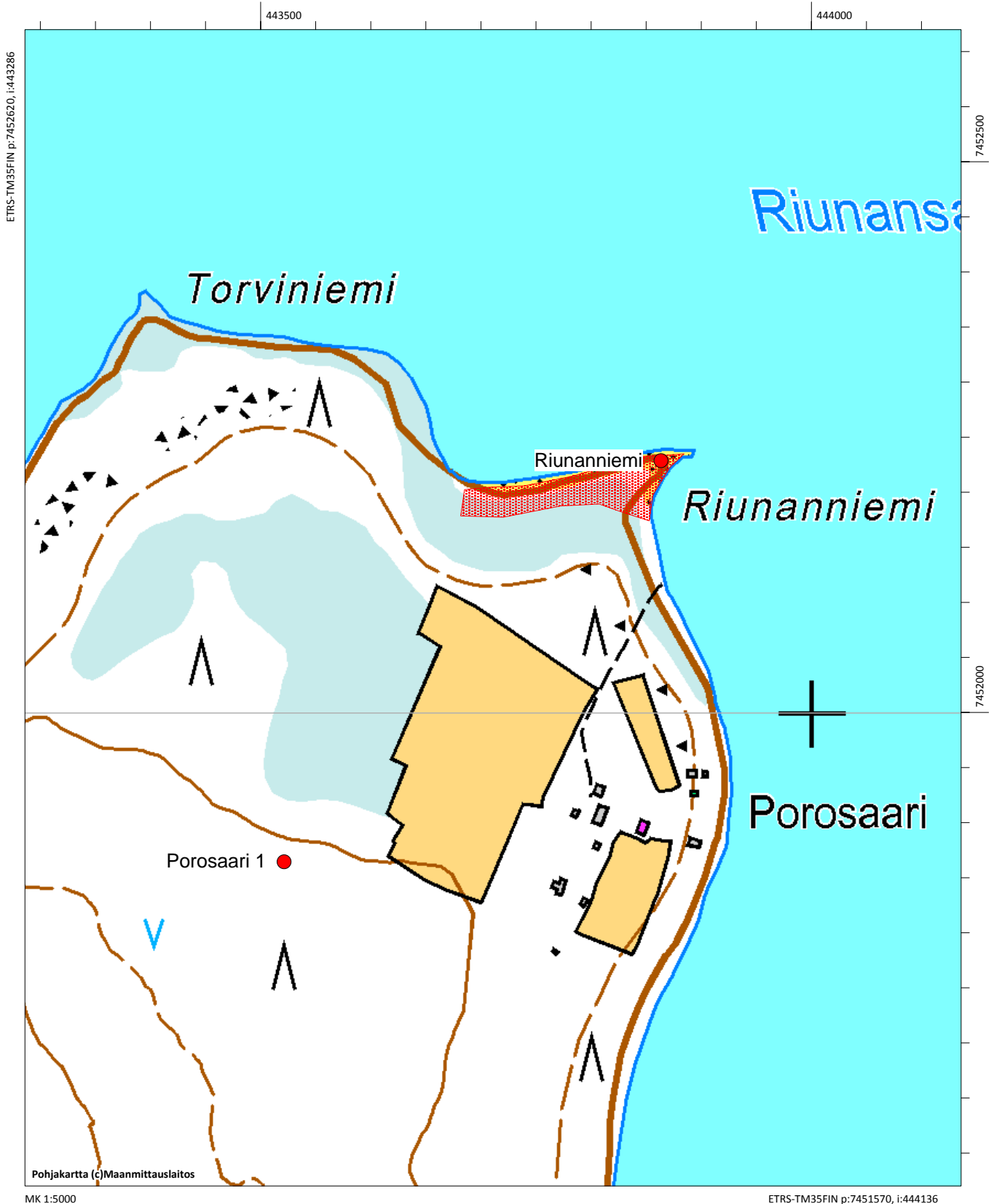
Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: Hannu Kotivuori 2008–2009, inventointi (Sodankylä 267)

Sodankylä. Porosaari 1. Mahdollinen pyyntikuoppa. Kuva lännestä. (AKDG5347:1)

Porosaari 1, 1000031847, työ- ja valmistuspaikat, pyyntikuopat, ajoittamaton
Riunanniemi, 1000031848, asuinpaikat, ei määritelty, esihistoriallinen

Riunanniemi , 100031848

Muinaisjäännöstyyppi: Asuinpaikat
Lukumäärä: 1
Laji: Kiinteä muinaisjäännös
ETRS-TM35FIN: P: 7452229 I: 443863 Z: 180
Lähin osoite: Kohde saarella
Koordinaattiselite: Asuinpaikan koordinaatit niemen kärkiosasta.

Alatyyppi: -
Ajoitus: Esihistoriallinen

Kuvaus: Kohde sijaitsee Unarin Porosaaren koilliskärjessä, Riunanniemessä. Niemi on alava ja hiekkainen ja sen Hannu Kotivuori Lapin maakuntamuseosta poimi sen rannalta kvartsikaapimen ja –iskoksen inventoinnissaan vuosina 2008–2009. Kohde tarkastettiin myös vuoden 2017 inventoinnissa. Niemi on alava ja sitä käytetään ilmeisesti lampaiden laitumena, sillä se oli kauttaaltaan lampaan papanoiden peitossa vuoden 2017 inventoinnissa. Niemen rannoilla kuitenkin havaittiin kvartsi-iskoksia rantahietikolla molemmin puolin niemeä, löytöjä ei otettu talteen. Niemen keskiosassa on Kotivuoren mukaan painauma, jonka hän tulkitsi mahdolliseksi pyyntikuopaksi. Todennäköisimmin kyseessä voisi olla asumuksen pohja, sillä pyyntikuopat ovat yleensä pari metriä syviä ja sellaisen kaivaminen noin lähelle rantaa ei ole mahdollista pohjaveden takia. Muinaisjäännösalueeksi on rajattu niemen kärkiosa, rajausta perustuu löytöhavaintoihin.

Digikuvat: AKDG5338:1

Löydöt: -

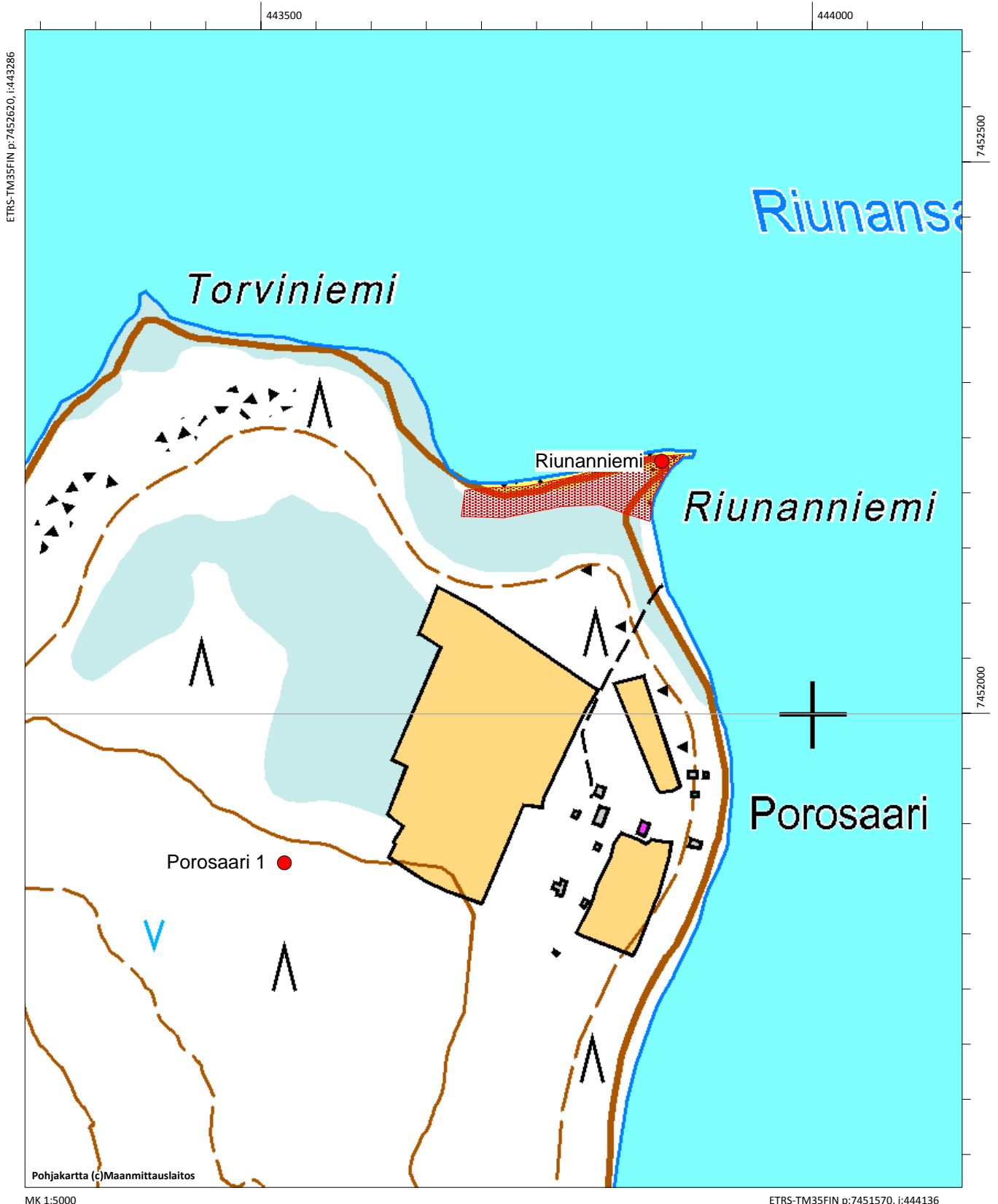
Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: Hannu Kotivuori 2008–2009, inventointi (Sodankylä 268)

Sodankylä. Riunanniemi. Esihistoriallinen asuinpaikka niemessä. Kuva idästä. (AKDG5338:1)

Porosaari 1, 1000031847, työ- ja valmistuspaikat, pyyntikuopat, ajoittamaton
Riunanniemi, 1000031848, asuinpaikat, ei määritelty, esihistoriallinen

Roju-Ellin kenttä, 100031849

Muinaisjäännöstyyppi: Asuinpaikat **Alatyyppi:** Kentät (gieddi)
Lukumäärä: 1 **Ajoitus:** Historiallinen
Laji: Kiinteä muinaisjäännös
ETRS-TM35FIN: P: 7454519 I: 443519 Z: 183
Lähin osoite: Uimaniementie 113, Sodankylä
Koordinaattiselite: Kiukaan/rakennuksen pohjan gps-koordinaatit

Kuvaus: Kohde sijaitsee Unarin pohjoispuolella, Autiolammen etelä/kaakkoispuolella. Peruskartassa on paikan niemen Roju-Ellin kenttä. Unarin rantaan on matkaa noin 300 metriä. Kohteen tarkasti intendentti Hannu Kotivuori inventoidessaan Unari vuosina 2008–2009, kohde tarkastettiin myös vuoden 2017 inventoinnissa. Paikalla on asunut historiallinen henkilö, Roju-Elli, jota pidetään Unarin viimeisenä lappalaisasukkaana (ks. Samuli Paulaharju 2015 (1922): Lapin muisteluksia s. 34–36 ja G.A. Andersson 1914: Tietoja Sodankylän ja Kittilän pitäjien aikaisemmista ja myöhemmistä vaiheista, s. 77.). Roju-Ellin kentällä on nähtävissä asumiseen liittyviä jäännöksiä, jotka Hannu Kotivuori kartoitti inventoinnissa ja jotka todettiin vuoden 2017 inventoinnissa edelleen säilyneen muuttumattomina. Alueella on ilmeisesti rakennuksen ja kellarin paikka sekä muutamia muita kuoppia tai kiveyksiä, jotka liittyvä historiallisen ajan asutukseen ja toimintaan. Vuoden 2017 inventoinnissa alakohteita paikannettiin kuusi kappaletta Kotivuoren kartan perusteella. Muinaisjäännösalueen aluerajaus perustuu havaittuihin rakenteisiin.

Digikuvat: AKDG5350:1-3

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: Hannu Kotivuori 2008–2009, inventointi (Sodankylä 273)

Alakohteet: Vallien reunustaman neliskanttinen kuoppa P: 7454477, I: 443477

Pieni kumpu ja kuoppa P: 7454493, I: 443480

Uunin jäännös tai muu kiveys P: 7454487, I: 443502

Kellarikuoppa? P: 7454534, I: 443521

Kuoppa P: 7454591, I: 443556

Sodankylä. Roju-Ellin kenttä. Nelikulmainen, vallien ympäröimä kaivanto. Kuva kaakosta. (AKDG5350:1)

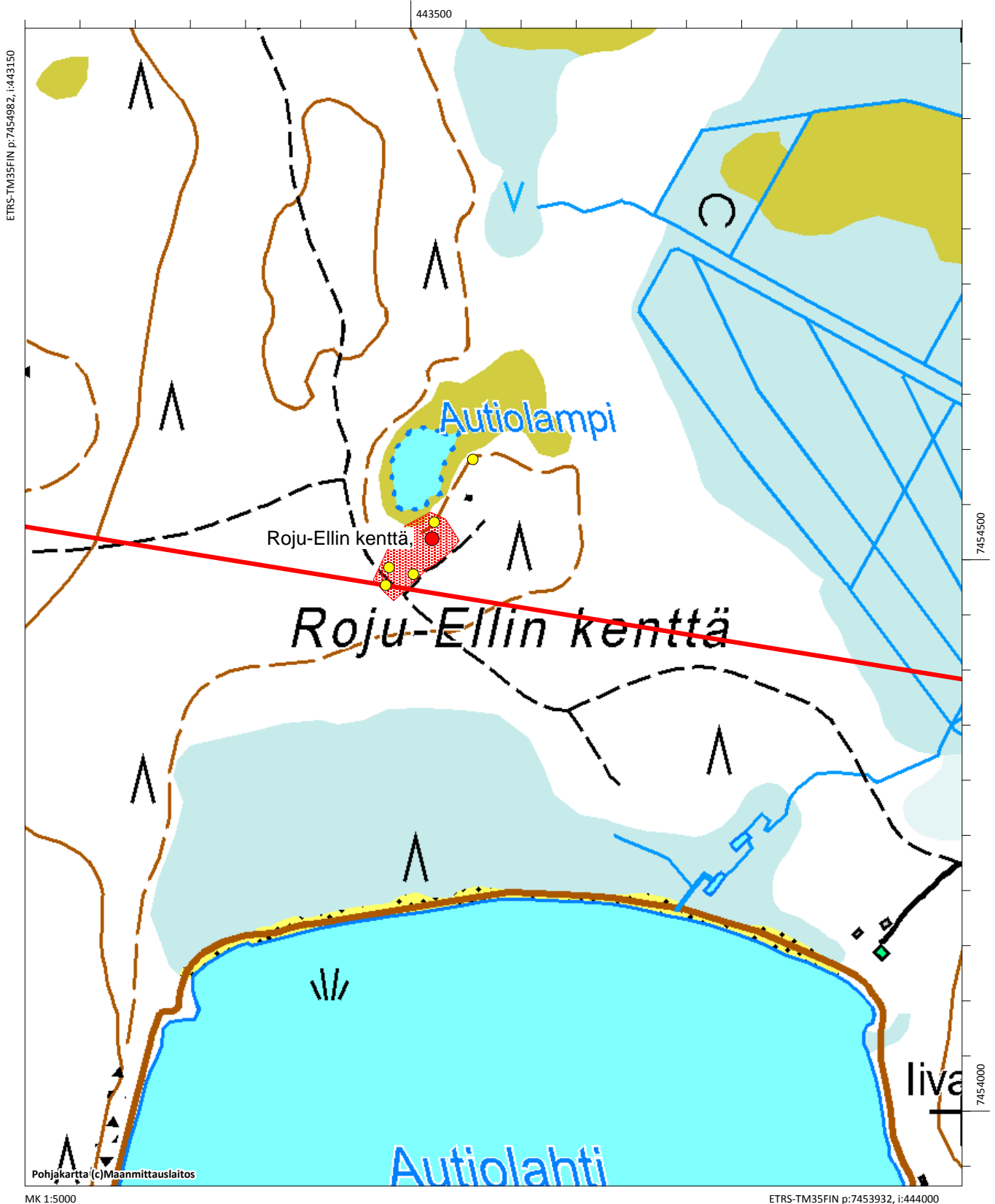

Sodankylä. Roju-Ellin kenttä. Kiuas ja rakennuksen pohja. Kuva lännestä. (AKDG5350:2)

Sodankylä. Roju-Ellin kenttä. Mahdollinen kellarikuoppa. Kuva idästä. (AKDG5350:3)

Roju-Ellin kenttä, 1000031849, asuinpaikat, kentät (gieddi), historiallinen

Siliäpalo, 1000031850

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat **Alatyyppi:** Pyyntikuopat
Lukumäärä: 1 **Ajoitus:** Esihistoriallinen
Laji: Kiinteä muinaisjäännös
ETRS-TM35FIN: P: 7451522 I: 448071 Z: 185
Lähin osoite: Siliäpalontie 228, Sodankylä
Koordinaattiselite: Eteläisimmän pyyntikuopan gps-koordinaatit

Kuvaus: Kohde sijaitsee Unarin itäosassa, Hietalahden rannalla. Pyyntikuopat havaitsi Hannu Kotivuori Lapin maakuntamuseosta inventoinnissaan vuonna 2007 ja kohde tarkastettiin myös vuoden 2017 inventoinnissa. Noin 50 metriä rannasta alkaa pyyntikuoppaketju, johon kuuluu yhteensä kuusi kuoppaa. Ketju päättyy Korkialietteeseen johtavan tieuran pohjoispuolelle, jossa on yksi kuoppa, kuoppa nro 6. Kuoppien 6 ja 5 välissä on noin 40 metriä, kuopat 1-5 ovat noin 50 metrin matkalla. Näistä kuopista noin 30 metriä länteen on vielä ketjusta erillään oleva kuoppa, nro 7. Kuopat ovat halkaisijaltaan 2,5–3,5 metriä, syvimät lähes metrin syviä. Alue on hiekkapohjaista mäntykangasta.

Digikuvat: AKDG5343:1

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: Hannu Kotivuori 2007, inventointi

Alakohteet: Pyyntikuoppa 2, P: 7451529, I: 448080

Pyyntikuoppa 3, P: 7451537, I: 448088

Pyyntikuoppa 4, P: 7451546, I: 448097

Pyyntikuoppa 5, P: 7451549, I: 448102

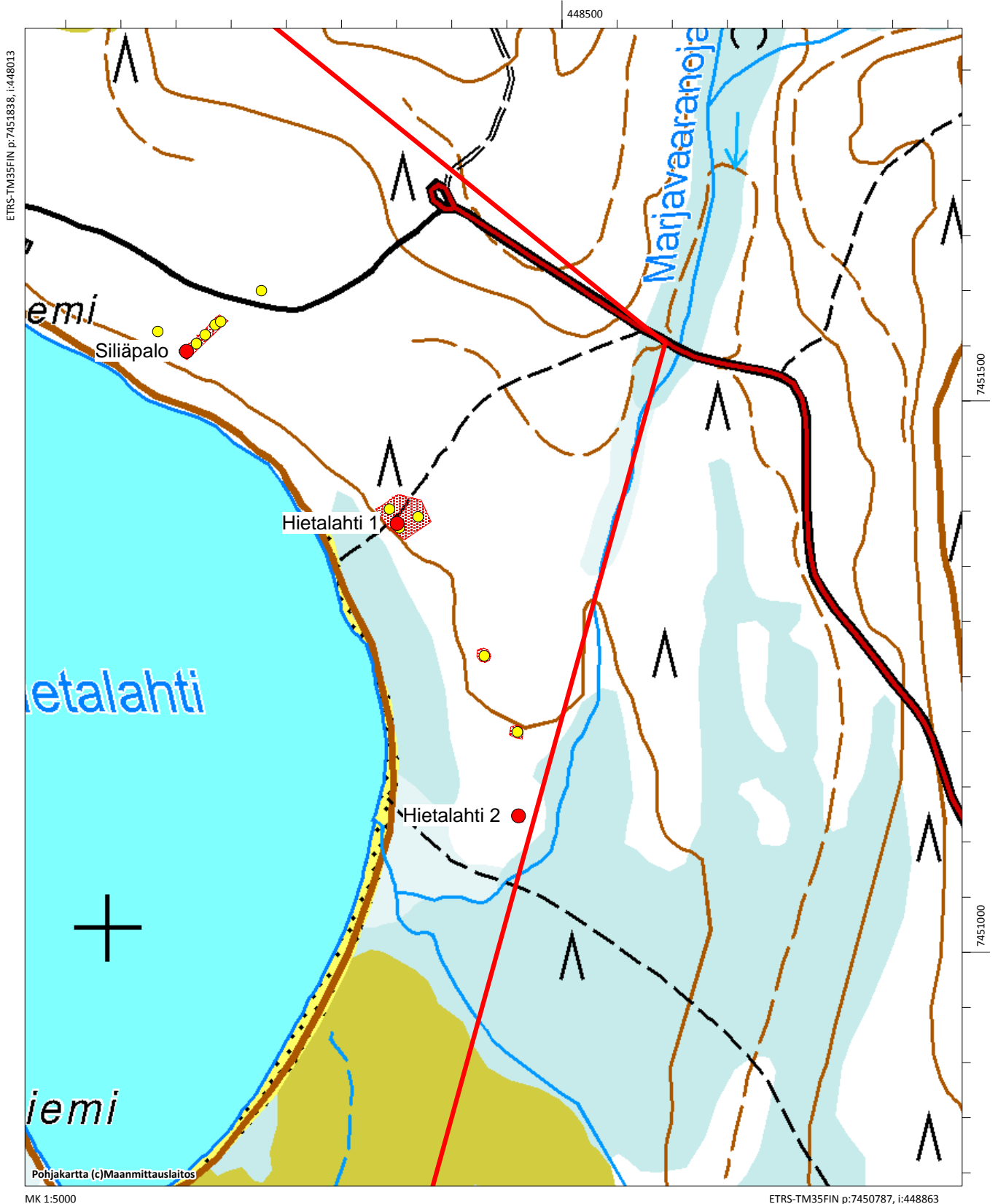
Pyyntikuoppa 6, P: 7451577, I: 448139

Pyyntikuoppa 7, P: 7451540, I: 448045

Sodankylä Siliäpalo. Yksi ketjussa olevista pyyntikuopista. Kuva etelästä. (AKDG5343:1)

Hietalahti 1, 1000031833, työ- ja valmistuspaikat, pyyntikuopat, esihistoriallinen
Hietalahti 2, 1000031835, työ- ja valmistuspaikat, pyyntikuopat, esihistoriallinen
Siliäpalo, 1000031850, työ- ja valmistuspaikat, pyyntikuopat, esihistoriallinen

Sipola, 1000031851

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat **Alatyyppi:** Tervahaudat
Lukumäärä: 1 **Ajoitus:** Historiallinen
Laji: Kiinteä muinaisjäännös
ETRS-TM35FIN: P: 7449728 I: 447970 Z: 185
Lähin osoite: Hietalahdentie 1060, Sodankylä
Koordinaattiselite: Tervahaudan gps-koordinaatit

Kuvaus: Sipolan vanha tila sijaitsee Unarin itärannalla. Kohteen tarkasti intendentti Hannu Kotivuori inventoidessaan Unari vuosina 2008–2009, kohde tarkastettiin myös vuoden 2017 inventoinnissa. Kotivuori havaitsi Sipolan saunarakennuksen luoteispuolella kiuaskiveyksen ja mahdollisen vanhan tupasijan, kooltaan noin 5x5 metriä. Vuoden 2017 inventoinnissa havaittiin, että paikalle oli kaatunut rantatörmää sortaen suuri mänty ja tupasijan sijaintia ja kiuaskiveystä ei voitu selvästi havaita. Ilmeisesti Sipolan tilan käyttämien kahden tervahaudan paikat näkyivät selvästi tilan rakennusten itäpuolella, toinen niistä on aivan talolle johtavan tieuran vieressä, sen eteläpuolella. Haudan halkaisija on noin 5 metriä, länteen johtava halssioja on pituudeltaan noin 6 metriä. Tästä noin 40 metriä kaakkoon on toinen tervahauta, halkaisija vallin päältä noin 6 metriä ja syvyys reilu metri. Halssi johtaa alarinteeseen etelään. Halssipiipun reiän puutuet ovat vielä osittain säilyneet hieman lahonneina. Kotivuori mainitsee vielä pari mahdollista pyyntikuoppaa Sipolan talon eteläpuoleisilla hiekkaharjanteilla, niitä ei varmuudella kyetty paikallistamaan vuoden 2017 inventoinnissa. Yksi epämääräinen painauma löytyi, mutta sitä ei rekisteröity.

Digikuvat: AKDG5346:1-5
Löydöt: -
Aiemmat löydöt: -
Aiemmat tutkimukset: Hannu Kotivuori 2008–2009, inventointi (Sodankylä 268)
Alakohde: Tervahauta 2 P: 7449695, I: 447997, Z: 185
 Tuvan perustus P: 7449690, I: 447886, Z: 180

Sodankylä. Sipola. Sipolan vanha päärakennus. Kuva kaakosta. (AKDG5346:1)

Sodankylä. Sipola. Saunarakennuksen kohdalla rantatörmässä kaatunut puun runko. Kuva pohjoisesta. (AKDG5346:2)

Sodankylä. Sipola. Tervahauta tieuran vieressä. Kuva idästä. (AKDG5346:3)

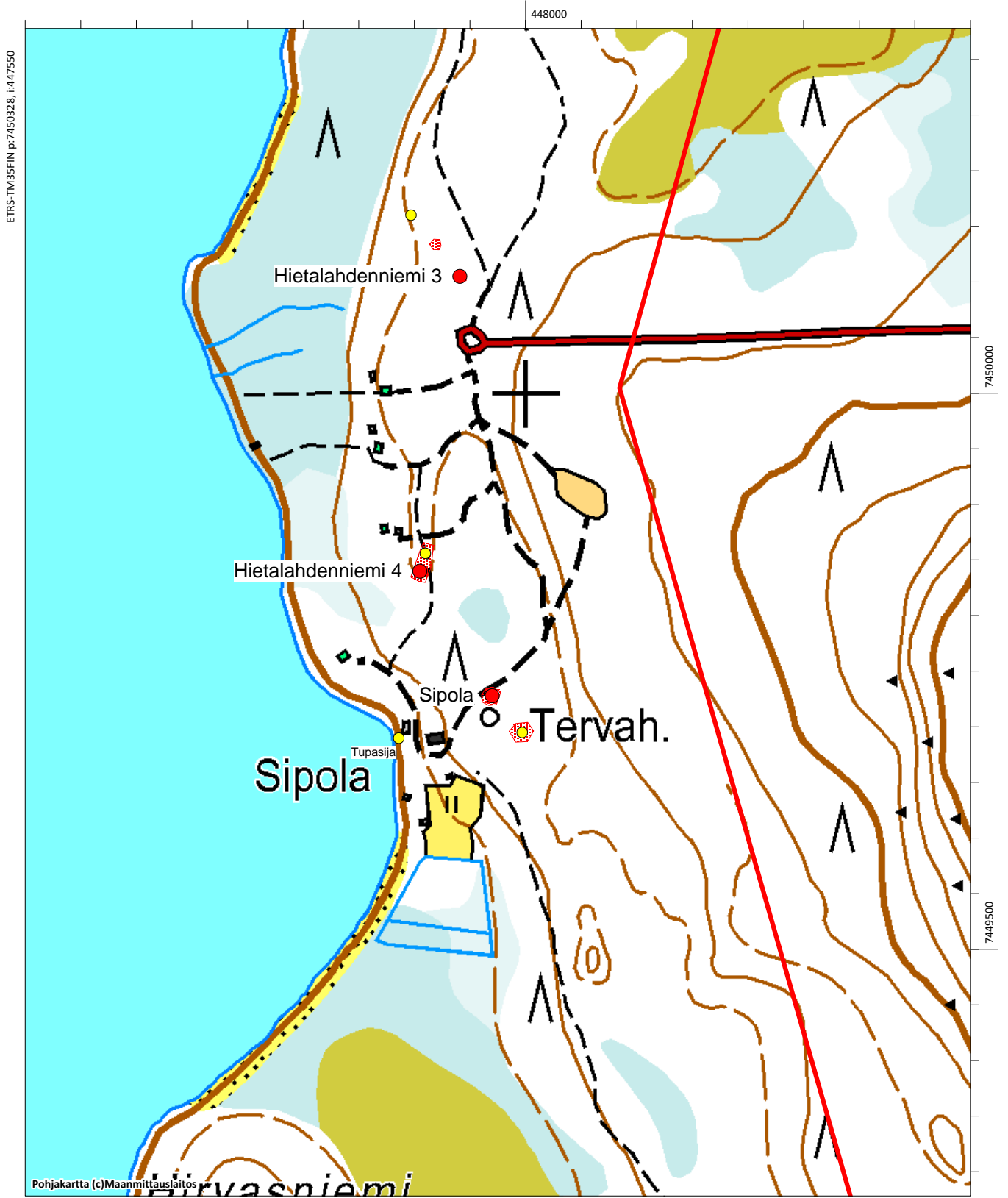

Sodankylä. Sipola. Eteläisempi tervahauta. Kuva idästä. (AKDG5346:4)

Sodankylä. Sipola. Eteläisemmän tervahaudan halssin reikä on osin puurakenteinen. Kuva idästä. (AKDG5346:5)

Hietalahdenniemi 4, 1000031831, työ- ja valmistus-paikat, pyyntikuopat, esihistoriallinen
 Sipola, 1000031851, asuinpaikat, työ- ja valmistuspaikat, talonpohjat, tervahaudat, historiallinen

Uusitalo, 100031852

Muinaisjäännöstyyppi: Asuinpaikat **Alatyyppi:** -
Lukumäärä: 1 **Ajoitus:** Kivikautinen
Laji: Kiinteä muinaisjäännös
ETRS-TM35FIN: P: 7448519 I: 444169 Z: 181
Lähin osoite: Koiraniementie 52, Sodankylä
Koordinaattiselite: Koordinaatit pellostä, josta aiemmin löytöjä

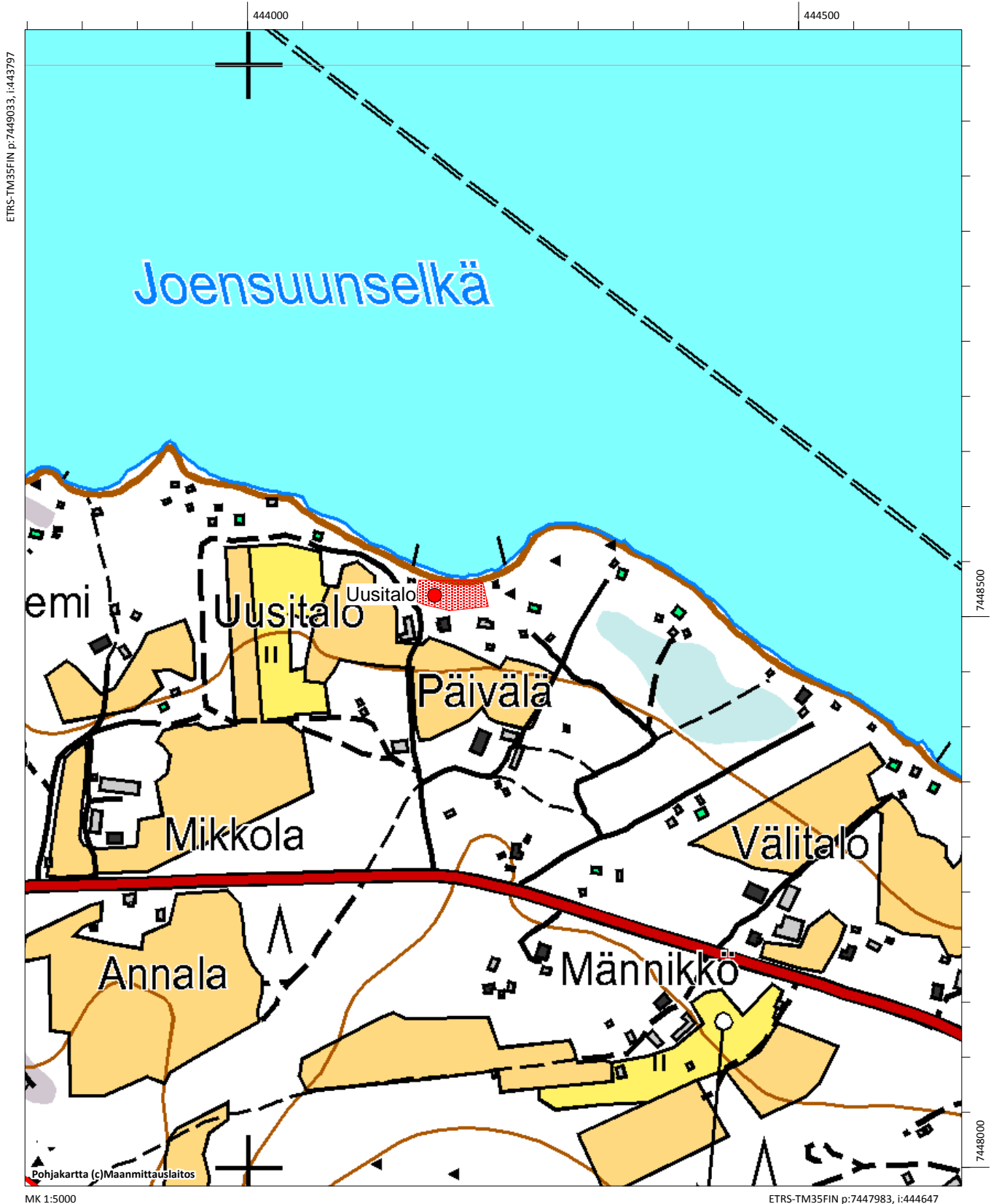
Kuvaus: Kohde sijaitsee Unarin Luusuassa, Uusitalon rantarinteessä. Kohteen tarkasti Lapin maakuntamuseon intendentti inventoidessaan Unaria v. 2008-2009. Talon ja järven välissä oleva rantapello oli tuolloin kynnetyt auki ja hiekassa erottui runsaasti kvartsia, jonkin verran liusketta, kourutaltan teelmä, liusketuuran teräosa, palanutta luuta ja pronssikattilan reunan kappale. Paikalla on ilmeisesti ollut asutusta pitkän aikaa, kivikaudelta metsälappalaisasutukseen. Paulaharjun Lapin muisteluksia teoksessa esitetyssä kartassa tällä paikalla on sijainnut Päivänkenttä. Vuoden 2017 inventoinnin aikaan rantapello oli kyntämättä, mutta kvartsi-iskoksia näkyi siellä täällä maanpinnalla ja rantahietikolla, löytöjä ei poimittu talteen. Kyseessä on selvästi Unarin runsaslöytöisin muinaisjäännöskohde, jonka löytö- ja kulttuurikerroksia voi olla vielä osittain säilyneenä rakennusten ja järven välisellä rantakaistaleella.

Digikuvat: AKDG5339:1
Löydöt: -
Aiemmat löydöt: -
Aiemmat tutkimukset: Hannu Kotivuori 2008–2009, inventointi (Sodankylä 272)

Sodankylä. Uusitalo. Kivikautinen asuinpaikka Uusitalon rakennusten ja järven välissä. Kuvauskopterin kuva pohjoisesta. (AKDG5339:1)

Uusitalo, 1000031852, asuinpaikat, ei määritelty, esihistoriallinen

Ylitalo, 1000031853, löytöpaikat, ei määritelty, kivikautinen

